

N. 14

ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SEANCE DE L'APRES-MIDI
NAMIDDAGVERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 284.

MESSAGE:

Chambre des représentants, p. 284.

PROJET DE LOI (Discussion):

Projet de loi attribuant certains pouvoirs spéciaux au Roi.

Discussion de l'article premier (reprise). — *Orateurs*: MM. Vandenhove, Jandrain, Mme N. Maes, M. Dehousse, Mme Van Puymbroeck, M. Hancké, M. Martens, Premier ministre, M. Van Ooteghem, M. Eyskens, ministre des Affaires économiques, M. le Président, M. Wyninckx, p. 284.

A l'article 1er (demande de suppression): *Orateurs*: MM. Wyninckx et Trussart, p. 294.

A l'article 1er, premier alinéa: *Orateurs*: MM. Hancké, de Wasseige, S. Moureaux, Mme Pétry, M. Martens, Premier ministre, M. Delmotte, M. W. De Clercq, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, MM. Wyninckx, Lallemand, Van In et Dehousse, p. 296.

A l'article 1er, 1°: *Orateurs*: MM. De Smeyter, Seeuws, M. W. De Clercq, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, M. Egelmeers, M. Martens, Premier ministre, MM. Hancké, Wyninckx, de Wasseige et Van In, p. 302.

INTERPELLATION (Demande):

Page 307.

M. Vandezande à M. Coens, ministre de l'Education nationale, sur « un institut d'enseignement supérieur non universitaire à Anvers ».

PROPOSITION (Dépôt):

Page 307.

M. Jorissen. — Proposition de modification du règlement du Sénat.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 307.

M. Hancké. — Proposition de loi portant création d'un Conseil supérieur de l'éthique et de la déontologie des soins de santé.

MM. Egelmeers et Deconinck. — Proposition de loi modifiant la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail.

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 284.

BOODSCHAP:

Kamer van volksvertegenwoordigers, blz. 284.

ONTWERP VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning.

Beraadslaging over het eerste artikel (hervatting). — *Sprekers*: de heren Vandenhove, Jandrain, mevrouw N. Maes, de heer Dehousse, mevrouw Van Puymbroeck, de heer Hancké, de heer Martens, Eerste minister, de heer Van Ooteghem, de heer Eyskens, minister van Economische Zaken, de Voorzitter, de heer Wyninckx, blz. 284.

Bij artikel 1 (aanvraag tot vervalling): *Sprekers*: de heren Wyninckx en Trussart, blz. 294.

Bij artikel 1, eerste lid: *Sprekers*: de heren Hancké, de Wasseige, S. Moureaux, mevrouw Pétry, de heer Martens, Eerste minister, de heer Delmotte, de heer W. De Clercq, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, de heren Wyninckx, Lallemand, Van In en Dehousse, blz. 296.

Bij artikel 1, 1°: *Sprekers*: de heren De Smeyter, Seeuws, de heer W. De Clercq, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, de heer Egelmeers, de heer Martens, Eerste minister, de heren Hancké, Wyninckx, de Wasseige en Van In, blz. 302.

INTERPELLATIE (Verzoek):

Bladzijde 307.

De heer Vandezande tot de heer Coens, minister van Onderwijs, over « een instituut van niet-universitair hoger onderwijs te Antwerpen ».

VOORSTEL (Indiening):

Bladzijde 307.

De heer Jorissen. — Voorstel tot wijziging van het reglement van de Senaat.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 307.

De heer Hancké. — Voorstel van wet tot oprichting van een Hoge Raad voor gezondheidsethiek en deontologie.

De heren Egelmeers en Deconinck. — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten.

M. Houben :

- a) Proposition de loi modifiant l'article 165 de l'arrêté royal du 4 novembre 1963 portant exécution de la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité;
- b) Proposition de loi modifiant l'arrêté royal du 4 novembre 1963, portant exécution de la loi du 9 août 1963, instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité.

MM. Houben et Egelmeers. — Proposition de loi modifiant la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité.

M. Egelmeers. — Proposition de loi modifiant la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail.

MM. Egelmeers et Coppens :

- a) Proposition de loi modifiant l'arrêté royal du 20 février 1975 portant statut de réparation en faveur des militaires belges qui ont effectué du service au cours des différentes phases de la mobilisation de 1939-1940;
- b) Proposition de loi modifiant la loi du 1er mars 1922 relative à l'association de communes dans un but d'utilité publique.

De heer Houben :

- a) Voorstel van wet tot wijziging van artikel 165 van het koninklijk besluit van 4 november 1963 tot uitvoering van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering;
- b) Voorstel van wet tot wijziging van het koninklijk besluit van 4 november 1963, tot uitvoering van de wet van 9 augustus 1963, tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering.

De heren Houben en Egelmeers. — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering.

De heer Egelmeers. — Voorstel van wet tot wijziging van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.

De heren Egelmeers en Coppens :

- a) Voorstel van wet tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 februari 1975 houdende statuut van vergoeding ten gunste van de Belgische militairen die tussen de verschillende fasen van de mobilisatie van 1939-1940 dienst hebben volbracht;
- b) Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 1 maart 1922 op de vereniging van gemeenten tot nut van het algemeen.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT**VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER**

MM. Féir et Kevers, secrétaires, prennent place au bureau.

De heren Féir en Kevers, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 05 m.

De vergadering wordt geopend te 14 u. 05 m.

CONGES — VERLOF

Mme Smitt, pour raison de santé; M. Thys, pour des raisons familiales, demandent d'excuser leur absence à la présente séance.

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Smitt, wegens gezondheidsredenen; de heer Thys, wegens familieredenen.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

BOODSCHAP — MESSAGE

De Voorzitter. — Bij boodschap van 21 januari 1982, zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals het ter vergadering van die dag werd aangenomen, het ontwerp van wet houdende verscheidene afwijkingen van artikel 1 van de wet van 3 maart 1977 betreffende de gevolgen van de ontbinding der Wetgevende Kamers ten aanzien van de vroeger ingediende ontwerpen en voorstellen van wet.

Par message du 21 janvier 1982, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tel qu'il a été adopté en sa séance de ce jour, le projet de loi portant diverses dérogations à l'article 1er de la loi du 3 mars 1977 relative aux effets de la dissolution des Chambres législatives à l'égard des projets et propositions de loi antérieurement déposés.

De fractieleiders stellen voor dat het eerste lid van artikel 42 van het reglement zou worden toegepast en dat derhalve de Senaat zou overgaan tot de onmiddellijke bespreking van dit ontwerp.

Les chefs de groupe proposent qu'il soit fait application du premier alinéa de l'article 42 du règlement et que par conséquent le Sénat procède à la discussion immédiate de ce projet (*Assentiment.*)

Ik stel voor dit punt op de agenda van morgen te plaatsen.

Je propose au Sénat d'ajouter ce point à notre ordre du jour de demain, (*Assentiment.*)

Dan is aldus besloten.

Il en est donc ainsi décidé.

PROJET DE LOI ATTRIBUANT CERTAINS POUVOIRS SPECIAUX AU ROI*Reprise de la discussion de l'article premier***ONTWERP VAN WET TOT TOEKENNING VAN BEPAALDE BIJZONDERE MACHTEN AAN DE KONING***Hervatting van de beraadslaging over het eerste artikel*

M. le Président. — Nous reprenons l'examen de l'article premier du projet de loi attribuant certains pouvoirs spéciaux au Roi.

Wij hervatten het onderzoek van het eerste artikel van het ontwerp van wet tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning.

Het woord is aan de heer Vandenhove.

De heer Vandenhove. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, heren Vice-Eerste ministers, heren ministers, dames en heren, op mijn beurt wens ik mijn oefening aan dit parlementair debat toe te voegen. Hier staat immers een politieke daad op het getouw met een buitengewoon verstrekkende draagkracht. Daar komt naderhand waarschijnlijk een *roman-fleuve* van terecht, maar het publiek zal dat evenwel niet aanvaarden als een *best-seller*. Jammer genoeg moet daarmee nogmaals eens worden aangetoond welk dieptepunt de crisis heeft bereikt en hoe moeilijk de te bewandelen weg is naar het herstel en de opleving van ons gemeengoed. Dit reeds om duidelijk te maken dat in mijn betoog rekening wordt gehouden met die realiteit. Niet enkel omdat het tot de geplogenheden behoort, maar wel tot de niet te ontwijken gekke wettelijke opstelling die voorschrijft dat de daden van de uitvoerende macht aan de koninklijke bemaanteling toe zijn, meldt het ontwerp in de titel dat het gaat om toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning, « bepaalde of eerder onbepaalde machten », zoals collega Wyninckx bij de aanhef van zijn betoog formuleerde.

Het is te hopen dat het Staatshoofd weet hoe het echt zit met die bijzondere machten. Uiteindelijk zal na de eindstemming over het ontwerp en tijdens het daaropvolgende jaar blijken welke vaart het allemaal neemt. In het tijdsbestek van een jaar kan er veel opgebrosen, afgebroken en zelfs ingebroken worden.

Dat het toekennen van aldus bestempelde bijzondere machten juridisch haalbaar en verantwoord is, werd ook al terdege door de eminentste juristen van de beide Wetgevende Kamers tot op de draad uitgepluisd en ofwel bepleit ofwel verguisd. Op dit ogenblik van het debat is al duidelijk gebleken dat daarover nog meer zal worden nagepraat.

Door de adviezen van de Raad van State kwam er dan nog een extra belichting bij. Hoe dan ook, met artikel 78 van de Grondwet onder de arm, blijkt het te kunnen en te mogen. Op dat niveau wordt het dan alleen nog een procedurekluis waar ik voorzichtigheidshalve afblijf.

Wat me in die aangelegenheid in de eerste plaats nogal dwars zit, is het feit dat de herstelactie die de regering beoogt niet eens echt bijzondere machten vergt en ze er met de gewone wetgeving had kunnen komen. Maar neen, aan de vertegenwoordigers van de gevestigde wetgevende organen wordt liefst al bij voorbaat een nulrapport uitgereikt. Het is logisch dat meerdere van laatstgenoemden in dit halfroond daarop hard reageren, terwijl anderen reeds dat nulrapport in geveinsde dankbaarheid hebben aangenomen, eenvoudigweg omdat hun werd voorgehouden dat het vooral nu te nemen of te laten is. Deze laatste uitdrukking herinnert ons aan de tijd van die enorme Jet die niet weinig schade opleefte bij de landing van 8 november jongstleden.

Even herinneren aan de stand 112-82 in de vroege maandagmorgen van 18 januari jongstleden in de Kamer van volksvertegenwoordigers, na een keiharde doch correct gebleven match. Hier in de Senaat wordt het een heruitgave, dit volgens een sterk uitgesproken identiek stramien en volgens de enige democratische spelregels die aan de toepassing van het ontwerp voorafgaan. Ik zeg wel « democratische spelregels », die met de totstandkoming van de wet ter ziele gaan. Maar kan het iets anders zijn dan een heruitgave, rekening houdend met de inhoud van de jongste regeringsverklaring van december 1981, waar duidelijk door de Eerste minister wordt gezegd dat de regering aan het Parlement bijzondere machten zou vragen reikend tot einde 1982?

Het voornemen om ongestoord en onbeïnvloed te kunnen uitvoeren, was al duidelijk vastgelegd in hoofdstuk 1 van de tekst van het regeerakkoord dat zowat de bijbel is geworden waaraan de rooms-blauwe regeringspartners zich klaarblijkelijk met overgave optrekken. Al klinkt het allemaal niet origineel meer en wordt het steeds opnieuw een in de verf zetten van argumenten voor of tegen, wordt toch maar doorgezet om naar het publiek toe aan te tonen wat er op het spel staat en wat er op til is.

Wat me in de tweede plaats stoort is het dat die bijzondere machten er inhoudelijk geen duidelijke benaming en omschrijving op na houden. De teksten zijn in een zodanige vorm gegoten dat men er naderhand bij de interpretatie alle wegen mee uit kan en alles wordt zo summier voorgesteld dat alles of ook niets in dezelfde zin kan schuilen. Voor de opstellers van het stuk biedt dat niet weinig manoeuvreerruimte in de interpretatieslag.

Indien het waar zou zijn dat de verwerving — ik zeg niet de toe-eigening — van bijzondere machten op zichzelf niet te bestempelen is als een daad van democratische uitholling, dan wordt het een ander paar mouwen en kan het anders verkeren wanneer diezelfde

machten aan geen nieuwe uitgetekende spellijnen en spelregels verbonden worden. Mocht het, zoals ik vrees, wel die richting uitgaan, dan zal ongetwijfeld worden verwezen naar de *Parlementaire Handelingen*. Het hoeft echter geen betoog dat wat tijdens de debatten werd gezegd louter waarde heeft als verbale stelling, wat trouwens bij de uitvoering wel zal worden bewezen.

Het eigenaardige en vervelende voor wie zich schrap zet tegen de toekenning van de bijzondere machten en vooral tegen de lange periode waarvoor ze gevraagd worden, is genoopt te zijn het bij een intentieverklaring te moeten houden. In de gestelde omstandigheden is het zowat het enige vechtmiddel van afwijzing bij gebrek aan enige andere geestelijke afradingsbewapening.

Indien ik me veroorloof verwijten ter zake te formuleren, zijn deze over de regering heen gericht aan hen die aan het einde van deze debatten een ja-stem zullen uitbrengen en zo hun fiat zullen geven ter bekrachtiging van een eerder verleende goedkeuring ter gelegenheid van het debat over de regeringsverklaring.

Ook nog om een derde en niet minder belangrijke reden ben ik bekommerd om die aangelegenheid van bijzondere machten en om de geestesgesteldheid die er zich op grift. De jongste dagen zijn er gemoedsschokken waar te nemen die de oorzaak zijn dat de gemeenschap wordt gesplitst in twee reeksen burgers: dezen die er op onbedekte wijze hun genoegen over uitspreken dat het menens wordt, en de overgrote meerderheid die zich vanuit boze bevangenheden klaarmaakt om zich te verweren, zoals blijkt uit de voor 8 februari aangekondigde manifestatie. Het gejubel van de eersten komt over als de getrouwe echo van de neo-liberale klank waarmee de heren Gol en De Clercq de regering Martens V beheersen en mischiezen ook beheksen. De driestheid is er als vanzelf bijgekomen. Wedden dat de kans erin zit dat flink zal worden getracht het bij die koers te houden.

Investeren, of de industrie alleen maar op gang houden, kan alleen nog als de werknemers bereid gevonden worden om in te leveren. Dit wordt duidelijk een middel om de werknemers tegen de muur te drukken en diets te maken dat hun slechts het zwijgen rest.

Daar blijft het niet bij; het conservatief vertoon gaat alle richtingen uit. Een staaltje ontleend aan het *Bulletin van de Nationale Federatie van de Kamers van Handel en Nijverheid van België*: in een verzoek gericht tot de regerings- en Parlementsliden staat « ...de uitkeringen van de sociale zekerheid terugbrengen tot hun initiale context, namelijk gerechtigden een levensminimum waarborgen ».

Van regeringszijde laat men maar betijen. Meer nog, de regering doet een duit in het zakje door overheidssteun aan bedrijven afhankelijk te maken van de bereidheid tot inleveren van de personeelsleden.

Zoals ik daarnet al liet uitschijnen, is het met de ellebogen aan te voelen dat er flink wat broedt, dat de onevenwichtige lastlegging kwaad bloed zet, dat er verzet rijst tegen maatregelen die ertoe zullen leiden dat de leden van een rijke groep nog wat rijker zullen worden, terwijl de middelen van de minst gegoede en gewone burgers worden aangetast.

Dit alles is de aandacht van de persluis niet ontgaan, deze bevoorrechte waarnemers van het politiek, economisch en sociaal gebeuren in dit land dat, meer nog dan de buurstaten, af te rekenen heeft met specifieke problemen van splitsing van de instellingen omwille van cultuur- en gewestgebonden eigenheden. Die persluis, die uiteraard steeds onder woorden brengen wat in de christelijke arbeiderslagen leeft en beweegt, steken het onder stoelen noch banken dat er twijfels zijn omtrent de opstelling van herders en kudden van de eigen politieke stal.

Het ziet er naar uit dat de index flink wat lood in de vleugels krijgt omdat de regering zulks onontbeerlijk acht om de tewerkstelling te kunnen aanzwengelen.

Wij hebben nog geen enkel woord gehoord over een selectieve ingreep op de modaliteiten van de indexkoppeling. Dat wordt een erg zure appel met een flinke deflatieworm als toemaatje. Collega Delmotte heeft met nadruk onderstreept dat niets goeds te verwachten is van een deflatiebeleid. De geformuleerde oproepen tot solidaire inspanning klinken ronduit hol en zijn er enkel op gericht te verdoezelen wat eerder naar manipulatie ruikt. Even hol klinkt de bewering dat de regering blijft vasthouden aan het zo heilig principe van de bezoldigingen en de sociale uitkeringen. De Vice-Eerste minister en de minister van Sociale Voorzorg in het bijzonder weten wel beter. Al wie aangewezen is op een vervangingsinkomen, op een pensioenuitkering of dies meer, zal het ongetwijfeld eerlang in de realiteit ervaren.

Het kan niet worden geloofd en het is mijn bedoeling niet het te ontkennen dat ons land in een diepe crisistoestand is verzeild. Ik kan dan ook aanvaarden dat er naar behoren wordt getracht te stuiten wat op de helling is komen te staan. Er is de feitelijke van een verder kankerende werkloosheid die reeds ongeveer 12 pct. van de actieve bevolking treft. Er is een ongemeen sterke verstoring van het economisch evenwicht onder de druk van op hol geslagen consumptieprijzen waarop de Staat duidelijk onvoldoende vat heeft. Er is de kritieke toestand van de sociale zekerheid waarvan bepaalde inkomens-, vergoedings- en uitkeringsystemen ongetwijfeld aan een bijwerking toe zijn.

In het verleden werd in overheidsverband en op het vlak van de officiële tussen- en ondergeschikte besturen wat overmoedig te werk gegaan, waarbij wel eens meer werd toegegeven aan de zin voor prestige dan aan begrip voor reële behoeften.

Er ging een niet te onderschatten stuk energie, krediet en samenwerking verloren aan de uitbouw van een regionale en culturele opsplitsing die wij samen wilden. Die uitbouw is trouwens nog niet volledig af en zal nog meer vergen.

Maar het is fout de aldus gegroeide dingen recht te willen zetten met eenzijdig gehanteerde machten die losstaan van de rechtstreekse parlementaire controle. Die machten zijn gevestigd op een verzaken van de leden van de meerderheid van het ogenblik, daar deze lasten bereid gevonden zijn om zichzelf zo maar eenvoudigweg buiten spel te zetten.

Hoe een dubbeltje rollen kan! Welke ommezwaai in de beleidsdragingen van de heren Eerste ministers van vóór november 1981 en die van dezelfde Eerste minister en minister van Economische Zaken in functie! Valt het nog te ontkennen dat de liberale greep op de huidige regering van doorslaggevende aard is? Via het ontwerp van wet op de bijzondere machten willen de rechtgerichte coalitieleden de kans aangrijpen om ergens schoon schip te maken ten einde ongestoord de maatschappij naar eigen visie te kunnen ombuigen en van de crisis de vangkuil te maken van wat overboord moet.

Het roer kon voor de Kamer van volksvertegenwoordigers en kan hier nog voor de Senaat worden omgeslagen door de progressieve krachten of degenen die zich aldus erkennen bij de CVP en de PSC. Maar waarschijnlijk is het dan toch te laat voor hervattende oprispingen.

Bij de toelichting van het sociaal-economisch herstelprogramma, dat duidelijk de stempel draagt van de zoëven aangehaalde inspiratiebron, krijgen de onderwerpen relance, tewerkstellingsbeleid en democratisering van de economie als sluitstuk de sociale zekerheid. Bij het aanwijzen van de wegen die tot herstel moeten leiden, verklaarde de Eerste minister aan de leden van de bijzondere commissie dat het volgens hem niet anders kon dan via een relatieve overdracht van inkomens naar de bedrijven en naar de overheid.

Akkoord om een serieuze inspanning te doen voor het vrijwaren van de in ons maatschappelijk bestel ingebouwde sociale zekerheid, die naar de buitenwereld toe bekendstaat als een voorbeeld van de gelijkheid.

Akkoord dat er zo nodig correcties worden aangebracht om die vrijwaring haalbaar te maken. Akkoord om de misbruiken, sociale en andere, te keer te gaan en elk facet van de sociale zekerheid slechts tot bestemming en verbruik open te stellen op basis van de gevestigde en reglementaire beschikkingen en de eerlijke benadering te eisen van al wie ermede in aanraking komt.

Indien de regering zich echter op de bedekte jachtpaden van verworven bijzondere machten opzettelijk van prooi mocht vergissen door de werklozen en niet de werkloosheid te bestrijden, dan meen ik dat daar aardig wat heibel van komt. Het wordt waarschijnlijk evenmin zomaar genomen dat de zieken zouden worden getroffen in hun verzorgingsmogelijkheden en compenserende uitkeringen. Bij de bespreking van artikel 1, 9°, zal ik trachten wat dieper op die aanpak te gaan.

Over de zorg voor en de zorgenverstreking aan de mindervaliden en de verspreiding van de geneesmiddelen als elementen van het gezondheidsgeheel, moet me ook nog een en ander van het hart.

Bij de artikelsgewijze bespreking krijg ik dan de gelegenheid te handelen over de gevolgen voor de vergoedings- en uitkeringsregels in gevolge de te verwachten verstoring van het indexstelsel.

Het stoort mij helemaal niet dat het accent wordt gelegd op het bestrijden van de sociale fraude en op het bestrijden van de fiscale fraude. Uiteraard moet elke vorm van fraude worden aangepakt, maar dan naar maat en gewicht. Geloof me vrij, er zijn ook nog andere fraudeverschijnselen die in hetzelfde nisje mogen worden geplaatst.

Het ruime schopveld dat geopend is voor de specialisten van de financiën zal ik maar niet betreden, wat mij echter niet belet om

met belangstelling de match te volgen die daaromtrent gespeeld wordt, match die niet van belang ontbloomt is.

Mijn uiteenzetting kan mogelijk overkomen als een overloos gezeur om wat nog niet in gang geschoten is en waarvoor geen alternatieven worden gepresenteerd. Ik stel de vraag met wat de leden van de oppositie zouden kunnen voor de dag komen, wetende dat zij bij het uitstippelen en het doordrukken van de sanerings-, wijzigings- en toepassingsmaatregelen zeg noch zicht zullen hebben. Wetende dat de dobbelstenen geworpen zijn. Wetende dat de beheersende koppen van de regeringsploeg zich ervan bewust zijn de revanchekans, waarop zij reeds lang azen, uiteindelijk op de hand te hebben. Wetende dat er kans is dat een onherstelbare klap wordt toegediend aan wat tegen de zin van sommigen gegroeid is tot een erkend sociaal instrument, wetende dat het degenen die zeer vlug gedane kiesbeloften schijnen te vergeten zelfs niet meer doet blozen, wetende dat voor de onderhavige machten kan worden gerekend op de volgzzaamheid van de christendemocraten waarvan de stoutsten al gezwind hun kikker hebben ingeslikt.

In brede lagen van de publieke opinie worden weinig illusies gekoesterd over die bijzondere machten, noch over het werk en de tijd die het Parlement eraan besteedt.

Die bijzondere machten zijn schadelijk voor ons parlementair regime, tasten de geloofwaardigheid aan van de politieke vormgeving, zijn ondermijnend voor de algehele samenhang en de solidariteitsbeoefening. Tenslotte zijn die bijzondere machten een gok voor slechte spelers en dat is geen blanco-check waard. (*Applaus op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Jandrain.

M. Jandrain. — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, la famille sociale chétienne et la famille libérale ont décidé de former un gouvernement, et grâce à leur majorité, d'appliquer un programme de droite qui inmanquablement impliquera une certaine régression sociale.

Cela, c'est la démocratie.

C'est votre droit le plus strict, mais la démocratie veut aussi que les chambres législatives discutent et se prononcent sur les décisions qui seront prises et appliquées par le gouvernement.

Or, par l'application des pleins pouvoirs qu'aujourd'hui vous nous demandez de vous accorder, vous ne laisserez plus le Parlement jouer son rôle de contrôle.

En votant ce projet de loi, on vous permettra de faire n'importe quoi sans que les élus de la Nation puissent émettre leur avis.

D'ailleurs, à la Chambre et en commission il est clairement apparu que le gouvernement n'avait pas l'intention de communiquer au Sénat les projets d'arrêtés royaux, ce qui empêchera tous contrôles parlementaires de ceux-ci; ils pourront être faits par interpellations mais ce ne sera malheureusement qu'à postériori.

Le programme économique que vous présentez à l'opinion publique comme étant le seul qui puisse relancer l'économie, redresser la situation financière, créer des conditions favorables pour l'emploi se résume en trois points :

1° Une baisse des salaires par une modification du mécanisme d'indexation. Ce qui provoquera une diminution du coût salarial pour les entreprises, mais entraînera une diminution du pouvoir d'achat pour les travailleurs et les allocataires sociaux.

En effet, vous dites explicitement que vous modifierez le système d'indexation des salaires du secteur public et du secteur privé, ainsi que des allocations sociales.

Votre but est de réduire de trois p.c. la masse salariale au profit du patronat.

Plus de 90 p.c. des travailleurs sont visés par cette mesure.

Pour l'ensemble des travailleurs et des allocataires sociaux, cela signifie: 47 milliards arrachés à ceux-ci au profit du patronat; 17 milliards payés en moins par l'Etat à ses agents et pensionnés; 10 milliards pris sur les allocations sociales, auquel il faut ajouter les 30 milliards de l'opération Maribel. Soit un cadeau de plus de 100 milliards pour le patronat privé et public.

Vous parlez d'une modification temporaire du système d'indexation alors que vous savez pertinemment bien que si vous obtenez les pouvoirs spéciaux ou plein pouvoirs, que si vous inscrivez cela dans des arrêtés-lois, ceux-ci ne pourront, par la suite, être modifiés que par les Chambres législatives, donc par la loi.

Pour les travailleurs et les allocataires sociaux, l'indexation actuelle est un garde-fou contre un dérapage économique et social,

un garant contre toute atteinte globale et unilatérale au pouvoir d'achat et le dernier barrage contre la dévaluation du franc belge.

2° Une diminution de la fiscalité et des charges sociales des entreprises, sans contrepartie, ni en matière d'emploi, ni sur une contribution au redressement de la base industrielle.

3° Une réduction drastique des dépenses publiques — 128 milliards. Cette orientation sur le plan budgétaire menace gravement le pouvoir d'achat des allocataires sociaux et portera atteinte durablement au bon fonctionnement des services publics et à l'emploi.

En effet, sous le double choc de la baisse du pouvoir d'achat et de la réduction de la consommation et des investissements publics, l'activité économique connaîtra un recul en 1982, ayant comme conséquence immédiate, une nouvelle augmentation du chômage: selon les prévisions soixante mille chômeurs en plus en un an.

Peut-on connaître l'orientation du gouvernement quant à la sécurité sociale? Quelle sera la répercussion pour les travailleurs? Qu'entendez-vous notamment par une pension de base pour tous?

Dans l'accord de gouvernement, on peut lire sur le même sujet: Un plan de réforme du régime des pensions sera élaboré à partir des trois éléments suivants: a) L'abaissement progressif de l'âge de la pension sur base volontaire, sans toucher aux règles propres à certains régimes de pension; b) La possibilité d'effectuer des prestations réduites ou d'effectuer un travail à temps partiel après l'âge de 60 ans; c) La faculté de poursuivre une activité après l'âge de 65 ans avec rémunération réduite.

De plus, vous proposez la limitation du cumul des indemnités dans le secteur des pensions ainsi qu'une réforme progressive des régimes de pension, en vue de l'introduction éventuelle d'une pension de base nationale qui pourrait être complétée volontairement par des droits financés individuellement.

J'ai rappelé cela parce que, en effet, vous avez voulu que l'article premier, 5° et 9°, vous donne les pleins pouvoirs en la matière. En commission de la Chambre, le ministre des Affaires sociales a d'ailleurs reconnu que par les mots «l'ensemble des régimes de sécurité sociale des travailleurs salariés et des indépendants», il fallait entendre la sécurité sociale au sens large.

Autrement dit, il faut englober dans la sécurité sociale, outre les régimes de pension de retraite et des agents des services publics, l'assurance maladie-invalidité, les allocations familiales, l'allocation de chômage et de vacances annuelles des travailleurs manuels ainsi que la réparation des dommages dus aux accidents de travail et aux maladies professionnelles.

Au sujet de ce programme précis des pensions, permettez-moi de faire quelques observations.

En premier lieu, le 5° de l'article premier, lié au 9°, comme je l'ai dit tout à l'heure, va permettre au gouvernement, par le biais des pleins pouvoirs, de toucher au système actuellement en vigueur au niveau des pensions du secteur public.

C'est un point que nous n'accepterons pas, car la pension, au niveau du secteur public, constitue un salaire différé. En effet, tout au long de sa carrière, l'agent des services publics a accepté de gagner moins, étant assuré d'obtenir, à la fin de cette carrière, une pension décente. Une modification de cette conception ne pourra être que la source de difficultés très importantes, parce que la pension fait partie du statut pécuniaire global des agents des services publics qui, je le rappelle, en contrepartie de l'espérance d'une pension décente, acceptent des rémunérations moins importantes.

Deuxième remarque: vous envisagez également de réformer le régime des pensions afin de dégager, par ce biais, des possibilités d'emploi. L'intention est louable, certes, mais les moyens d'y parvenir appellent quelques commentaires.

Votre projet d'abaissement progressif de l'âge de la pension sur base volontaire semble ignorer totalement qu'il existe un régime de prépension plus avantageux pour les travailleurs.

C'est en fait un non-sens, une formule vouée à l'échec à moins que le gouvernement n'envisage d'exercer des pressions sur les travailleurs, mais, dans ce cas, il n'y aura plus rien de volontaire dans la formule.

Permettre, d'autre part, la poursuite des activités après l'âge de 65 ans me paraît aller à l'encontre de l'objectif qui vise la mise au travail des jeunes.

Il est question aussi d'une attention particulière envers les plus défavorisés. C'est encore louable, certes, mais comment agira-t-on dans ce sens? A leurs dépens? Par des pleins pouvoirs qui vont à l'encontre d'une véritable politique démocratique, le gouvernement veut remettre en cause l'indexation des salaires et des allocations sociales, ce qui est une atteinte au pouvoir d'achat des travailleurs.

La troisième remarque que je voudrais formuler concerne une autre de vos intentions.

En effet, les pleins pouvoirs que vous réclamez à cor et à cri vous faciliteront la tâche. Il s'agit ici de l'instauration d'une pension nationale de base. A ce sujet des questions posées en commission et par le député Van Gompel, en séance publique, sont restées sans réponse. Je désire le rappeler ici. A qui s'adresserait cette pension nationale? S'appliquerait-elle uniquement aux travailleurs salariés et aux indépendants? Frapperait-elle les agents des services publics?

Monsieur le Premier ministre, en favorisant ainsi la privatisation des régimes de pension par l'instauration d'un système d'assurance privée, c'est toute la philosophie de la solidarité des travailleurs que vous remettez en cause.

Ce système aurait inmanquablement pour résultat de permettre à ceux qui ont plus de posséder plus encore à l'heure de la retraite.

Nous ne voulons pas revenir à l'assistance et aux solutions individuelles. Nous nous refusons à abandonner sécurité et solidarité au profit de la prévoyance des plus aisés.

Avec ce système, vous allez appauvrir les pauvres et enrichir les riches, alors que volontairement, vous vous privez de moyens financiers, notamment en renonçant à l'impôt sur les grosses fortunes, à la taxation des sociétés d'électricité, au contrôle de la souche médicale, à la lutte contre le travail noir.

L'instauration de ce système de pension nationale ne fera qu'aggraver les inégalités qui existent actuellement.

La quatrième remarque que je voudrais faire, c'est à nouveau vous parler de limitation des cumuls des indemnités sociales, notamment dans le secteur des pensions. Que cache une telle mesure?

Dans le gouvernement précédent, M. Mainil avait déposé un projet diminuant à concurrence de 50 p.c. le montant de la pension dans le cas d'un cumul avec une indemnité d'accident de travail ou de maladie professionnelle.

Le projet Mainil a été présenté aux commissions réunies des Chambres. Sous la pression des socialistes, M. Mainil a retiré ses arrêtés et a annoncé qu'il ferait réétudier son texte en fonction de nos remarques.

Nous considérons qu'il est absolument anormal de toucher aux revenus de remplacement «pensions», car le droit à la pension est intangible, le travailleur a formé cette pension avec ses cotisations personnelles.

Aujourd'hui comme hier, nous nous opposerons aux attaques que vous voulez porter à ceux qui ont droit à réparation pour maladie professionnelle ou pour accident de travail.

Cela serait inadmissible, car ces rentes, comme je l'ai dit, sont fixées en vertu d'un pourcentage décidé par le corps médical en fonction de la perte de capacité physique encourue à la suite d'un accident ou d'une exposition prolongée dans un milieu vicié.

Ces rentes sont donc des réparations, des droits acquis et non des pensions. Ces mesures toucheraient principalement les mineurs, à qui les gouvernements successifs ont fait de belles promesses dont peu ont été tenues.

J'aimerais que vous me fournissiez des précisions sur ce point précis du cumul d'une pension avec une allocation de maladie professionnelle ou d'accident du travail, car nous nous refusons à nous associer à toute décision qui aurait pour effet, à court ou à long terme, de ramener les travailleurs actifs ou pensionnés à l'état d'indigents.

Pour nous, cette mesure est un premier pas vers les injustices sociales qu'il sera aisé de perpétuer.

De plus, laisser faire cela, c'est donner au gouvernement un blanc-seing dans une matière fondamentale, et nous ne pouvons l'accepter.

En terminant, je voudrais demander au gouvernement ce qu'il compte faire pour les 627 000 personnes qui, en Belgique, ont un revenu mensuel inférieur à 6 200 francs.

Je voudrais dire qu'il apparaît, au vu des quelques points que je viens de soulever et qui sont relatifs au problème des pensions, que le gouvernement utilisera des pouvoirs spéciaux, contrairement à ce qu'il dit, contre les travailleurs et notamment les pensionnés.

J'espère que les parlementaires démocrates-chrétiens prendront conscience, avant qu'il ne soit trop tard, des dangers que comporte ce texte pour les travailleurs qui les ont élus et leur permettent de siéger dans cet hémicycle.

J'espère qu'ils ne resteront pas associés à ce qui se prépare et que les pouvoirs forts ne seront pas accordés à ce gouvernement avec leur appui.

Vous accorder ces pouvoirs, c'est vous permettre de déclencher une offensive en tous sens contre les acquis sociaux et de transformer la sécurité sociale en une espèce de commission d'assistance publique au niveau national.

Le monde du travail et les allocataires sociaux feront les frais de l'aventure social-chrétienne-libérale.

Le monde du travail et les allocataires sociaux peuvent compter sur notre vigilance et notre soutien. En effet, nous étions avec eux, ou à leur côté, lorsqu'ils ont acquis de haute lutte ces avantages sociaux, remis en cause aujourd'hui et nous serons à leur côté pour le maintien de ceux-ci. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Nelly Maes.

Mevrouw N. Maes. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, heren ministers, dames en heren, ik dank de collega's die het verslag hebben opgesteld. Evenals dit debat was het lang en interessant. Misschien helpt het echter niet veel.

Ik wilde bij wijze van grote uitzondering beginnen met een Frans-talig citaat. (*Gelach.*) Hoewel de heer Gol, de auteur ervan, mij niet het plezier doet hier aanwezig te zijn, kan ik toch niet aan de bekoring weerstaan het voor te lezen.

« Les pouvoirs spéciaux qui nous sont demandés sont, en temps de paix, dans leur étendue, dans leur formulation, dans leur objet et dans leurs modalités, sans précédent dans l'utilisation de cette technique qui est et doit rester exceptionnelle dans un système démocratique. Un Parlement qui se respecterait lui refuserait ce qu'il demande. » Par le mot « lui », il convient d'entendre le gouvernement. « En l'acceptant, notre Parlement démissionne gravement. »

Dit was een uitspraak van de heer Gol op 12 juni 1978, toen er volmachten werden gevraagd die niet half zo zwaar waren als deze die ons vandaag worden geserveerd. (*Applaus op de banken van de socialisten.*)

M. Martens, Premier ministre. — M. Dehousse a répondu à cela.

De heer Van Herreweghe. — En u heeft die volmachten goedgekeurd!

Mevrouw N. Maes. — Men zou kunnen denken dat alleen de Franstaligen tegen de volmachten waren. Daarom geef ik ook een kort citaat van de heer Vanderpoorten. « Ik aarzel niet te zeggen dat deze handelwijze gelijkt op de concretisering van de parlementaire democratie zonder parlementaire inspraak. »

Wij gaan het lang uitgesponnen debat vandaag niet overdoen.

Ik heb niet de pretentie een eminent jurist te zijn, zoals degenen die ik heb geciteerd en die vaak nachten lang nodig hadden om aan te tonen dat zij gelijk hadden. Ik zal mij niet aanmatigen hen tegen te spreken. Eén zaak is echter duidelijk: volmachten zijn vanuit parlementair standpunt onaanvaardbaar.

De volmachten zijn ingegeven door de onmacht en de verdeeldheid van de meerderheid. Ik ga dit punt niet ontwikkelen. Het wordt trouwens elke dag in de kranten ontwikkeld en door de feiten bewezen.

De heer Vandezande. — In de komende weken!

Mevrouw N. Maes. — Men blijkt de volmachten alleen nodig te hebben op het vlak van de centrale staat, maar niet om de mooie bedoelingen en beleidsverklaringen van de deelregeringen te verwezenlijken op het vlak van de gemeenschappen en de gewesten. Dit is misschien te wijten aan het feit dat de macht van de gemeenschappen en de gewesten met betrekking tot belangrijke sociaal-economische beslissingen onbestaande is.

Er is nochtans een verschillende aanpak nodig voor Vlaanderen en Wallonië. De terreinen waarop Vlaanderen en Wallonië inzake een industriële politiek een eigen weg zouden kunnen gaan, worden in feite gehypothekerd door de politiek van de nationale regering in de nationale sectoren.

In haar beleidsverklaring opteert de Vlaamse deelregering duidelijk voor eigen financiële verantwoordelijkheid en voor een offensief economisch beleid. Zij stelt de vernieuwing van onze economische structuur als enige mogelijkheid om nieuwe en betere werkgelegenheden tot stand te brengen. Ik stel vast dat dit afwijkt van wat de centrale regering wil. Men zou mogen verwachten dat Vlaanderen en Wallonië daartoe over een eigen legistiek arsenaal beschikken.

Wij stellen vast dat bijvoorbeeld de expansiewetgeving als nationale wetgeving dringend aan herziening toe is. In Vlaanderen zijn alle politieke en sociaal-economische milieus het daarover eens; zij

zijn het er zelfs in grote lijnen over eens in welke richting dit zou moeten gebeuren. Maar wij zijn er nu reeds van overtuigd — en wij hopen dat wij ongelijk hebben — dat hierover geen nationale consensus mogelijk is, omdat Vlaanderen en Wallonië terecht andere prioriteiten stellen. Wij blijven steken in een sfeer van heilloze compromissen.

Ten einde het economische draagvlak van Vlaanderen en Wallonië te versterken, zou de expansiewetgeving moeten gerationaliseerd...

De heer Martens, Eerste minister. — Gerationaliseerd?

Mevrouw N. Maes. — ...ik bedoel geregionaliseerd worden. Dat hoort er inderdaad bij. U weet dat wij over deze materie zeer uitgebreide studies hebben ondernomen en resultaten en besprekingen kunnen voorleggen vanuit de Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen en de *Conseil économique régional wallon*. De rationalisatie die door de éne wordt bedoeld zal niet die van de andere zijn.

De volmachtenpolitiek en a fortiori de mislukking van de volmachtenpolitiek, zal de onbestuurbaarheid van de Belgische Staat ten overvloede bewijzen. Er zal een ogenblik komen dat de Vlamingen weigeren voor deze constructie nog langer te betalen. Er zal een ogenblik komen dat de Walen niet langer met een schijnmacht tevreden zullen zijn. Op dat ogenblik zal het echte gesprek over de echte hervorming van de Staat onafwendbaar worden.

Een derde punt in verband met deze hele volmachtengeschiedenis: de volmachten vormen een reële bedreiging voor het democratisch gehalte van onze samenleving. Ik geloof dat dit ons allen zeer bekommert.

De uitzichtloze werkloosheid vormt inderdaad een bedreiging op zich voor de democratie. Wanneer men tijdelijk tewerkgestelden en onder allerlei statuten opgeslorpte werklozen bij het cijfer van de werklozen optelt, komen wij volgens professor Bundervoet tot een cijfer van 700 000 werklozen. Er bestaat geen enkele kans dat dit cijfer in de naaste toekomst zal dalen. Het verlies van arbeidsplaatsen gaat verder. In 1980 gingen 22 000 arbeidsplaatsen verloren. In de industrie gingen tussen 1975 en 1980 230 000 arbeidsplaatsen verloren. De voorspellingen van het Planbureau voor 1985: 200 000 werklozen meer, onder wie meer dan drie vierde in het Vlaamse land. In de nationale sectoren verloor Vlaanderen in textiel, kleding en scheepsbouw 41 530 werkplaatsen; Wallonië 29 422; Brussel-Hoofdstad 6 677.

De heer Vanderborght. — Wij gaan met deze cijfers niet akkoord.

Mevrouw N. Maes. — Deze cijfers komen van het Nationaal Bureau van de Statistiek. Ik neem aan dat deze cijfers op dit ogenblik nog erger zijn. Ze zullen zeker niet verminderen. Het tempo is nauwelijks bij te houden. In elk geval stellen wij vast dat de gunstmaatregelen voor het bedrijfsleven het herstel beogen van de competitiviteit en het stimuleren van de industrie. Daardoor zou dan de werkgelegenheid moeten worden beveiligd, maar hiervoor is geen enkele garantie.

Er is geen enkele waarborg dat de voordelen voor het bedrijfsleven zullen worden gebruikt om de tewerkstelling te vermeerderen in de onmiddellijke toekomst. De trend die nu is ingezet, zal doorgaan. U kent de bedrijfsleiders beter dan ik, mijnheer Waltniel. In de praktijk stellen wij vast dat zij streven naar rationalisatie en naar een verhoging van de produktiviteit. Deze politiek duurt al een hele tijd en leidt op korte termijn tot de uitstoting van een groot aantal tewerkgestelden.

De regering wil deze politiek niet tegengaan en zij verwacht blijkbaar alles van dit alleenzalmakend stimuleren van de industrie. U zult daarvan echter op korte termijn zeer grote nadelen ondervinden. Voortschrijdende werkloosheid betekent immers voortschrijdende marginalisering van grote groepen in onze bevolking, grote groepen jongeren — er kwamen er nog tienduizend bij sedert deze week —, grote groepen vrouwen, oudere werklozen, allemaal mensen behorende tot de actieve bevolking. Deze marginalisering zal op korte termijn zoveel frustraties wekken dat een groot deel van de voordelen voor het bedrijfsleven teloor zullen gaan in sociale conflicten, in uitbarstingen van geweld en criminaliteit, in het opdrijven van de uitgaven voor de ordehandhaving en het opdrijven van de behandeling van allerlei psychosomatische kwalen.

Wij stellen vast dat de volmachten geen enkele matiging op de vergoeding van kapitaal beogen, want men wil de investeerders stimuleren om hun geld in België te plaatsen. Men kan zich afvragen of de resultaten behaald door de regeringen die dat vroeger ook geprobeerd hebben, zo denderend waren, dat men er nu alle heil van durft te verwachten en dat men aan de werkende bevolking en dege-

nen die vervangingsinkomens genieten, vraagt om in te leveren. Niemand zal daarentegen ontkennen dat de kostprijs van het geld voor vele bedrijven — onder meer de KMO — een veel groter probleem is, want daar kunnen zij niets aan veranderen, tenzij een faillissement aanvragen, als het niet meer anders kan. Dat kunnen we vaststellen als we de evolutie van de bouwsector bekijken. Toch vraagt men om inlevering. De regering is matig. Zij vraagt 3 pct., dan schiet er toch nog 97 pct. over. Op hetzelfde ogenblik stellen wij echter vast dat men in levenskrachtige bedrijven al rond de onderhandelingsstafel zit om er nog eens 10 pct. aan toe te voegen. U bent daarover ingelicht, want de mensen van de christelijke zowel als de socialistische vakbond zitten hard te knokken om dergelijke dingen af te wenden; het gaat namelijk niet alleen over de bedrijven die staatssteun genieten en waarop we straks nog zullen terugkomen.

Essentieel in dit debat blijft natuurlijk de vraag wat men als inkomens waar men moet afblijven, dient te beschouwen. Nu richt ik mij even tot de heren en ik zou willen dat de dames mij hiervoor excuseren. Geachte heren, ik zou willen dat uw vrouwen hier zaten om met hen uit te maken — sommigen onder u beschikken misschien zelf over de huishoudportemonnaie, maar dat moet dan catastrofaal zijn (*hilariteit*) — hoe een normaal gezin het in deze tijd moet klaarspelen om met 25 000 frank per maand rond te komen. U weet dat veel gezinnen daarmee moeten rondkomen.

De heer Wyninckx. — Zelfs met minder.

Mevrouw N. Maes. — Als u weet dat 25 pct. van de bevolking slechts het minimumloon verdient en dat alle vervangingsinkomens ofwel onmiddellijk ofwel na min of meer langere tijd lager liggen, dan zegt het genoeg.

Alles hangt ervan af of deze regering bereid zal zijn eens uit te rekenen en na te gaan, niet wat er nog van de balk kan vallen om de mensen die van een vervangingsinkomen moeten leven nog een soort leven mogelijk te maken, maar wat wetenschappelijk nodig is. Ons land bukt van de economen en van de computers, maar als men spreekt over een levensminimum, dan zegt men dat men over zoveel kan beschikken en dat er zoveel steuntrekkers zijn die het daarmee dan maar moeten klaren.

In feite zou men moeten uitgaan van het strikte minimum dat nodig is om in dit land en in deze maatschappij te leven.

Als u belooft dat te zullen doen, dan zijn wij tamelijk gerust want dan zult u niet durven raken aan inkomens waarbij gezinnen het moeten stellen met 25 000 frank.

Het zou onverantwoord zijn en onmenselijk om dat te doen.

Ik was verontwaardigd over wat de heer Dehaene onlangs zegde. Op dit ogenblik is hij minister, al hebben wij hem nog niet veel gezien, maar ik neem aan dat hij de uitwerking van zijn volmachten voorbereidt, of ergens in het land ballonnetjes aan het oplaten is, wat ook al gebeurt.

De heer Martens, Eerste minister. — U bent nog altijd even agressief, mevrouw Maes.

Mevrouw N. Maes. — Zoals de heer Dehaene.

De heer Martens, Eerste minister. — Dat klopt.

Mevrouw N. Maes. — Wij zijn zeker ongeveer van dezelfde generatie. Het is nodig dat wij er hard tegenaan gaan, want wij weten dat er hard gebikkeld wordt.

De heer Martens, Eerste minister. — U zult hem niet zo gauw omverblazen, dat weet ik zeker.

Mevrouw N. Maes. — De heer Dehaene stelde dat het toch onrechtvaardig is dat mensen die moeten leven met een pensioen soms een lager inkomen hebben dan jonge mensen die nog nooit hebben gewerkt en die leven van de werklozensteun. Daarop zegt iedereen natuurlijk dat het waar is. De heer Dehaene is echt niet de eerste om dat te poneren.

Hij trekt er echter een heel merkwaardige conclusie uit. Mij doet deze vaststelling telkens opnieuw vragen of het geen schande is dat de pensioenen zo laag zijn!

De heer Dehaene besluit er waarschijnlijk uit dat de werkloosheidsvergoedingen te hoog zijn.

Mevrouw Panneels-Van Baelen. — Maar als er geen geld meer is, wat moet er dan gedaan worden?

Mevrouw N. Maes. — Mevrouw, geen geld! Hoe durft u dat beweren? U moet zelf eens nakijken wat u allemaal zou kunnen schrappen wanneer u de begroting in uw gemeente goedkeurt.

U moet eens nagaan wat hier in dit land over de balk wordt gegoooid. Hoe kan het dat een staalfabriek die miljarden verliest uit haar ene hand, met haar andere hand de holding Brussel-Lambert kan opkopen? Dan vraag ik mij toch af hoe het komt dat er geen geld is. Zit het alleen maar op de verkeerde plaats, of wordt het alleen maar verkeerd besteed? (*Applaus op de banken van de Volksunie en op sommige socialistische banken.*)

De heer Martens, Eerste minister. — Dat moet u aan de socialistes zeggen.

De heer Wyninckx. — Maar dan in het Frans. (*Samenspraken.*)

De heer Martens, Eerste minister. — Indien die vraag ernstig zou worden gesteld, zou er geen dialoog zijn, maar groot gekrakeel tussen de Vlaamse en de Waalse federalisten. (*Uitroepen. — De Voorzitter hamert.*)

Mevrouw N. Maes. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal besluiten.

Ik ben ervan overtuigd dat iedereen ten zeerste bezorgd is.

Als politici mogen wij ons echter niet laten leiden door degenen die beweren het algemeen belang te dienen, maar die alleen het belang van hun eigen macht en van hun eigen portefeuille op het oog hebben. Het algemeen belang is meer.

Een democratie die naam waardig moet zien waar zij met haar maatregelen zal terechtkomen. De maatregelen die wij treffen in crisistijd zijn van doorslaggevende betekenis voor het uitzicht van de maatschappij van morgen, die er anders zal uitzien dan vandaag.

Dat zal mede dank zij, of door oorzaak van uw volmachten gebeuren.

De heer Martens, Eerste minister. — Dat heeft er niets mee te maken!

Mevrouw N. Maes. — Mijnheer de Eerste minister, u zegt dat dit er niets mee te maken heeft, maar de keuze die u maakt is deze: u tipt op een elite. U zal er mede de oorzaak van zijn dat grote groepen worden gemarginaliseerd, dat er geen serieuze spreiding van de kansen op arbeid komt, zodanig dat men zal moeten jong zijn, financieel sterk en liefst een man of men zal helemaal niet meer aan de slag kunnen in deze samenleving. Wij hebben jaren gevochten voor de democratisering van het onderwijs. Deze democratisering holt zichzelf uit, al is zij dan ook nooit geslaagd. Wij hebben in de jaren zestig toen alles nog goed ging, alhoewel het onheil toen reeds werd voorspeld door de vooruitzienden, gevochten voor een rechtvaardige inkomenshervreiding. Ook toen zijn wij er niet in geslaagd. Hoe zouden wij dit dan kunnen verwezenlijken in een tijd dat de middelen schaarser zijn en wij moeilijkheden hebben om de touwtjes aan elkaar te knopen?

Mijnheer de Eerste minister, democratie betekent niet alleen spreiding van macht, van inkomen en van kennis. Het betekent het recht om echt mee te werken aan de opbouw van die samenleving in de economische, culturele en sociale zin van het woord.

Dit is de levensgrote vraag die wordt gesteld aan deze regering. Ik vrees dat haar volmachtenwet de wanhoop daarover alleen kan vergroten. (*Applaus op de banken van de Volksunie, van het RW, van Agalev en Ecolo, en op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Dehousse.

M. Dehousse. — Monsieur le Président, monsieur le Premier ministre, vous avez donné hier au Sénat une réponse qui apporte une contribution importante à la discussion que nous menons depuis des semaines. Je tiens à vous remercier des précisions que vous avez bien voulu nous fournir, en particulier sur les crédits parallèles qui sont d'une importance capitale pour la région wallonne, et de l'engagement que vous avez pris de respecter toutes les formules légales qui prévoient la consultation des régions et des communautés.

Je ne reviendrai pas sur l'article 2, c'est-à-dire, sur l'imposition des plus-values. Je me limiterai à développer trois points qui me paraissent imprécis à l'heure actuelle. Je vous donnerai également un élément de réponse à une question importante que vous aviez vous-même posée.

En effet, après avoir répété que le gouvernement ne souhaitait nullement violer les domaines réservés aux communautés et aux régions, vous aviez demandé si, oui ou non, les régions et les com-

munautés avaient, de leur côté, la volonté de collaborer à une politique de relance.

Pour obtenir une réponse détaillée sur ce point, il conviendrait d'interroger les exécutifs régionaux et communautaires.

Néanmoins, responsable de l'économie régionale et de l'emploi dans la région wallonne, je puis déjà vous apporter quelques éléments de réponse. Au risque de surprendre certains, et n'ayant pas pu me concerter avec mes collègues, je répondrai au Premier ministre que cette collaboration de la Région wallonne ne peut être envisagée sans certaines précisions. Il ne suffit pas de demander une collaboration sur une quelconque politique qu'on baptise « de relance », et cela ne peut se faire à n'importe quel prix, notamment sur le plan social. Néanmoins, je pense que cela peut se faire, et je le souhaite, mais dans un contexte, monsieur le Premier ministre, qui offre trois garanties.

La première garantie, c'est le respect de l'autonomie régionale, c'est-à-dire que si nous pouvons envisager des concertations sur des objectifs communs, il doit être acquis, au départ, que la spécificité des régions implique des moyens qui peuvent être différents.

La deuxième garantie, c'est la volonté réciproque d'une concertation au plein sens du terme, tant entre la Région wallonne et le gouvernement qu'entre les régions. Cette volonté de collaborer existe, mais vous comprendrez certainement que nous n'aurions pas un grand incitant à collaborer si les politiques étaient conçues unilatéralement.

La troisième garantie, c'est le respect des engagements pris quant à l'achèvement de la construction régionale et communautaire. Je me réjouis de ce que vous avez déclaré très nettement quant au maintien des termes de l'accord gouvernemental sur le transfert de l'administration et sur les ristournes fiscales, tous deux éléments primordiaux. Ce sont deux points extrêmement importants, puisque, cette construction, à l'heure actuelle, n'est pas complètement terminée. Notre collaboration n'en est donc pas simplifiée.

Troisième point, monsieur le Premier ministre: il faudrait clarifier le problème de la fiscalité provinciale et de la fiscalité régionale. Vous connaissez ce problème aussi bien que moi et je ne vais donc pas reprendre le débat, mais il est fondamental par rapport à l'autonomie de la région et à l'exercice de cette autonomie.

Néanmoins, puisque vous avez eu l'obligeance de répondre à mes questions, je n'ai pas voulu ne pas répondre aux vôtres.

En ce qui concerne l'article premier, dont nous discutons aujourd'hui, j'ai acté avec satisfaction que le gouvernement s'engageait à ne pas se servir de la notion de mobilité du personnel prévue au point 8° pour vider de sa substance le phénomène de la transposition des agents vers les régions. C'est là une réponse également très positive que vous avez bien voulu me donner hier.

Restent, monsieur le Premier ministre, toujours à propos de l'article premier, deux points et une question importante. L'un de ces points concerne M. Nothomb; c'est l'interprétation qu'il convient de donner au 5°.

Je vous avais demandé hier, en citant un certain nombre de chiffres que je ne vais pas reprendre à cette tribune, comment, les choses étant ce qu'elles sont, le gouvernement pouvait, envisager en matière de finances communales de bloquer, comme il l'a annoncé à la Chambre, le Fonds des communes en ne tenant plus compte de l'indexation de la Dette publique, alors que, pour toutes les raisons que j'ai indiquées, les charges qui font que la Dette publique de l'Etat augmente font que celle des pouvoirs locaux augmente de la même façon, parfois dans des proportions plus considérables encore.

Vous nous avez dit hier que vous ne répondriez que sur les points essentiels, laissant aux ministres le soin de répondre sur d'autres. J'attends donc avec confiance la réponse que M. le ministre de l'Intérieur pourra nous donner à ce sujet.

La dernière question vous concerne, monsieur le Premier ministre: elle a trait au 4° de l'article 1er.

J'avais attiré hier votre attention sur le fait que le texte est établi d'une manière qui engendre une certaine confusion. En effet, le gouvernement demande des pouvoirs spéciaux afin de pouvoir établir des règles permettant la réduction des charges d'intérêt par la voie de subventions.

Ce principe, traité autrement que par les pouvoirs spéciaux, ne me paraîtrait pas de nature à soulever des divergences fondamentales au sein des assemblées parlementaires! Ma question portait sur le point précis de savoir si le gouvernement entendait établir ces règles dans les secteurs nationaux, ce qui est sa responsabilité. Vous avez été suffisamment clair sur le respect des avis des exécutifs régionaux pour que je ne revienne pas sur ce point. Cependant, en

l'absence de toute restriction, le texte laisse à penser que le gouvernement pourrait aussi viser d'autres secteurs que les secteurs nationaux. Dans ce cas, il y aurait conflit avec la loi du 8 août 1980 que le gouvernement s'est engagé à respecter.

J'aimerais, dès lors, connaître l'interprétation qu'il convient de donner au texte. Vous admettez avec moi qu'il s'agit là d'un point fondamental.

Ma dernière remarque, monsieur le Premier ministre, concerne les éclaircissements moins convaincants, permettez-moi de le dire, que vous avez donnés sur un certain nombre de protections que la législation accorde aux régions et aux communautés, et notamment le fait que nous n'avons toujours pas plus de lumière sur l'article 32, paragraphe 2, de la loi du 9 août 1980.

On nous dit que le Conseil d'Etat pourrait être consulté. Pourquoi diable ne l'est-il pas maintenant? Quel événement attendez-vous pour consulter le Conseil d'Etat sur ce point? Mon collègue M. Lallemand reviendra, du reste, sur ce problème qui lui tient à cœur comme à l'ensemble de notre groupe.

Monsieur le Premier ministre, vous avez hier, dans une brillante démonstration, expliqué qu'il était possible de se passer d'un certain nombre de garanties — vous avez notamment cité indirectement la sonnette d'alarme — puisque la parité existe au Conseil des ministres. Cette parité offre, à coup sûr, des avantages, mais présente sans doute des inconvénients. De toute manière, elle ne donne aucune garantie aux communautés en tant que telles. Vous êtes bien placé pour savoir qu'une majorité communautaire et, a fortiori régionale, peut très bien ne pas se trouver protégée par la parité au Conseil des ministres.

De même, dans votre gouvernement, l'Exécutif régional bruxellois ne représente pas Bruxelles. La technique des pouvoirs spéciaux prive les régions et les communautés de garanties constitutionnelles et légales. Les réponses que vous avez données sur ce point laissent subsister un certain nombre d'interrogations profondes sur la façon dont les intérêts de la Communauté française et de la Région wallonne pourront être défendus.

Enfin, et ce sera ma conclusion pour l'instant, dans notre pays, beaucoup de choses ont été créées de manière jurisprudentielle, à commencer par les pouvoirs spéciaux. Vous vous êtes référé à l'exemple français. Vous n'ignorez cependant pas que la technique à laquelle se réfère le Premier ministre français, M. Mauroy, est, elle, prévue par la Constitution.

M. Martens, Premier ministre. — Je l'ai dit. J'ai simplement voulu souligner le fait qu'en France également on avait mêlé les termes « pleins pouvoirs » et « ordonnances », sans utiliser les termes précis pour qualifier la demande du gouvernement français. J'ai estimé que cette erreur ne pouvait être commise dans notre pays.

M. Dehousse. — Monsieur le Premier ministre, l'essentiel de mes remarques ne portait pas sur ce point. Votre comparaison avec la France, vous le reconnaissez, ne convient d'ailleurs pas parfaitement. La France a un vocabulaire et des dispositions constitutionnelles que, à tort ou raison, nous ne possédons pas. Dans la construction jurisprudentielle où nous nous situons, l'interprétation est beaucoup plus large. Je ne critique pas l'évolution jurisprudentielle à cet égard. Je dirai simplement que, dans le domaine auquel je me limite volontairement et qui est celui des rapports entre le gouvernement, les communautés et les régions, notamment dans le cadre des pouvoirs spéciaux — puisque pour la première fois nous appliquons cette technique dans une Belgique qui a quelque peu changé depuis MM. de Broqueville et même Van Acker —, il est important que chacun réalise que ce qui se fait à l'heure actuelle servira de point de référence à l'avenir.

Dès lors, vous trouverez normal, j'en suis persuadé, connaissant votre attachement à la réforme de l'Etat, qu'on essaie de préciser au maximum la manière dont les choses se présentent. (*Applaudissements sur les bancs socialistes et sur certains autres bancs.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Van Puymbroeck.

Mevrouw Van Puymbroeck. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, heren ministers, dames en heren, verschillende punten waarover ik wenste te spreken, werden zojuist reeds door mevrouw Maes behandeld. Ik kan ook akkoord gaan met enkele van de standpunten die de heer Capoen vanmorgen heeft uiteengezet.

Vooraf wens ik uitdrukkelijk te stellen dat onze beweging principiële tegen de volmachtenwet gekant is wegens democratische redenen. Daarom ook hebben wij geen amendementen ingediend alhoewel

wel wij blijven staan achter het amendement dat in de bijzondere commissie werd ingediend. In dit amendement vroegen wij de afschaffing van belastingvermindering in streken met structurele werkloosheid voor deze bedrijven die ofwel milieuhinderend, ofwel milieuschendend zijn ofwel wapens fabriceren. Wij vroegen dit omdat deze bedrijven door hun actie en hun werk zelf voor de gemeenschap belastend zijn.

In dit verband heeft de Vice-Eerste minister en minister van Financiën reeds geantwoord geen discriminatie te kunnen invoeren. Maar aangezien mijns inziens deze bedrijven zelf een extra-belasting voor de gemeenschap betekenen, zou er geen sprake kunnen zijn van discriminatie door deze bedrijven zwaarder te belasten dan de andere.

De Eerste minister wens ik speciaal te bedanken voor wat hij gisteravond in zijn overigens magistraal antwoord heeft gezegd, namelijk dat hij de weg van de consumptiemaatschappij moeten vermijden. Hierdoor treedt hij één van de vertrekpunten van onze beweging bij.

De Eerste minister deed evenwel een oproep ten voordele van een investeringsmaatschappij.

De heer Luyten. — Mevrouw Van Puymbroeck, de weg naar de hel is geplaveid met goede voornemens.

De heer Wyninckx. — Waar heb ik dat nog gelezen? Zeer origineel! (*Samenspraken.*)

Mevrouw Van Puymbroeck. — Welnu, wij kunnen akkoord gaan met een « investeringsmaatschappij » op voorwaarde dat het niet enkel gaat in de richting van een investeren in risicodragend kapitaal, maar ook in de richting van een investeren in creativiteit, in nieuw opzoekingswerk, in toekomstgericht denken.

Ik doe een oproep tot alle professoren, wetenschapsmensen en opvoeders in de Senaat en erbuiten, om de toekomst op een heel andere manier te benaderen. Het is mij inderdaad opgevallen, zowel in de uiteenzettingen in de Senaat als in het antwoord verstrekt door de Eerste minister, dat vaak naar het verleden wordt teruggegrepen. Zouden wij, om de toekomst te bouwen, niet eerder moeten uitgaan van een toekomstgericht visie om deze dan aan te sluiten op het heden? Zouden wij dan niet minder fouten maken dan wanneer wij altijd eerst terugblikken op het verleden? Laten wij daarom proberen die lijn door te trekken in de opvoeding en het onderwijs door mensen te vormen die meer naar de toekomst kijken en een andere levensfilosofie huldigen.

Zo kom ik tot enkele welbepaalde vragen. Mijn eerste vraag betreft de kernenergie, meer bepaald wilde ik vernemen of in de berekening van het electronucleair kilowattuur vervat zijn de kosten van de research, de bewakingsopdrachten, de controle, de inspectie, de verzekering tegen ongevallen, een heffing om een rampenfonds te stijven en een vergoeding van alle schade (ook de genetische), geleden door de bevolking tengevolge van een nucleair ongeval. Als dat niet het geval is, hoe wordt het electronucleair kilowattuur dan wel berekend en hoeveel zou het kosten als al die elementen wel zijn ingecalculleerd?

Waarom heeft België nog geen energiebesparingsprogramma? Dit is, bijvoorbeeld, wel het geval in ons omringende landen zoals Nederland, Frankrijk, Engeland en Duitsland en ook in Denemarken. Hoe komt het dat bij ons zo de nadruk wordt gelegd op elektriciteit en op kernenergie? Immers, elektriciteit kan geen oplossing zijn voor ons energieprobleem want het vertegenwoordigt maar 8 pct. van onze energiebehoeften. Het rendement van de elektriciteitsproductie bedraagt amper 30 à 40 pct., dat van de kerncentrales amper 30 pct. Het komt er vooral op aan om het aantal energie-omzettingen en energietransporten te beperken door de juiste keuze van de voor elk doel meest geschikte energiebron. Daarover bestaat nog geen verantwoorde studie.

De heer Basecq, eerste ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Elektrische verwarming moet worden beschouwd als een ontoelaatbare verspilling. Van de elektriciteit voor verwarming, geproduceerd door kerncentrales, wordt slechts 18 pct. nuttig gebruikt, de rest gaat verloren. Tussen haakjes: waarom mogen elektriciteitsbedrijven affiches uithangen waarop staat dat elektrische verwarming zuinig is?

Vergeleken met Nederland en Denemarken zijn de financiële inspanningen van de Belgische overheid ter zake in 1978 respectievelijk 20 en 13 keer kleiner, en in 1979 respectievelijk 45 en 20 keer kleiner. In 1980 moesten wij 208 miljard frank uitgeven voor aan-

kopen van energiegrondstoffen in het buitenland. In 1981 was het bedrag nog hoger.

Er moet een groot besparingsprogramma in de sector woningen tot stand komen door isolatie en verbetering van de verwarmingsinstallaties.

In de tertiaire sector zijn drastische besparingen mogelijk door verbetering van de klimaatregeling, isolatie en verhoging van het rendement van de installaties. Deze maatregelen zijn bovendien werkverschaffend.

In de industrie zou enorm veel kunnen gebeuren door reorganisatie van de productieprocessen en door warmterecuperatie. Wij moeten in de industrie een politiek gaan voeren in de richting van minder energieverbruikende activiteiten. Wij moeten grondstoffenbesparende technologieën ontwikkelen en, vooral, arbeidsverschaffende industrieën creëren.

Grote besparingen zijn mogelijk door de uitbouw van stadsverwarming in dichtbevolkte gebieden.

Er is ook nog veel te doen op het gebied van de transportsector door een betere uitbouw van het openbaar vervoer.

Ik vraag me af of wij eigenlijk niet beter aan al deze punten voorrang zouden geven. Ik heb een drietal pagina's met suggesties klaar die ik graag aan minister Knoop zou willen doen maar ik wil geen misbruik maken van de tijd en zal mijn uiteenzetting bondig houden.

Dit zijn maar enkele kleine dingen. Ook al steunen wij de wet op de bijzondere machten niet, toch hopen wij dat de regering succes zal hebben met haar maatregelen omdat wij het beste wensen voor onze gemeenschap, iets waar wij graag aan meewerken. Wat de regering zich voornemt te doen, kan echter hooguit een gedeeltelijke oplossing zijn want ze meent wel oplossingen te hebben gevonden voor de crisis, maar ze vergist zich van crisis. (*Applaus op de banken van de CVP, van de Volksunie en van Ecolo.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Hancké.

De heer Hancké. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, mevrouw en heren ministers, geachte collega's, in haar aangekondigd economisch beleid heeft de regering het over een radicale ommezwaai, over een kentering, over een *revirement*. Dit betekent op zichzelf al heel wat. Toch meen ik dat deze termen nog te zwak zijn en dat de regering in feite erop uit is in haar economisch en sociaal luik, een breuk tot stand te brengen tussen het beleid van de jongste vijftig jaar en de komende tijden, door de maatregelen die nu in het vooruitzicht worden gesteld. De regering blijkt uit te zijn op een fundamenteel nieuwe oriëntering, bijna op een historisch keerpunt.

Sedert de regering-Van Zeeland-De Man van 1935 werd inderdaad een economisch en sociaal beleid gevoerd dat kan worden omschreven als pragmatisch keynesianisme. Hoever de regering daar nu afstand van wil nemen, wordt duidelijk uit de vier volgende punten.

Ten eerste wordt ondubbelzinnig geopteerd voor een uitgesproken deflationair beleid, zoals de regeringen uit de jaren 1926 tot 1935 hebben gevoerd: afnemen van de koopkracht, bestedingsbeperkingen, terugschroeven van de particuliere consumptie en van de overheidsinvesteringen. Er wordt via de indexkoppeling gemikt op een vermindering van de inkomens uit arbeid en op een verhoging van de vergoedingen voor kapitaal.

Ten tweede, en in tegenstelling tot wat 50 jaar lang werd gedaan, wordt vandaag niet langer voorrang gegeven aan de tewerkstelling. Tewerkstelling is niet langer meer een prioritaire doelstelling van de regering. Nochtans heeft precies de gedachte van volle tewerkstelling met daaraan verbonden de hoge lonen en de uitbouw van een sociale zekerheid ons in twee generaties gebracht tot een welvaartsstaat.

Nu wordt een beleid aangekondigd gericht op het verhogen en het stimuleren van de winsten door de vermindering van de produktiekosten. Er wordt vooral gedacht aan de loonkosten waardoor investeringen, vooral in exportgerichte bedrijven, zullen worden bevorderd en waardoor werkgelegenheid zal kunnen ontstaan. Een dergelijk beleid beschouwt tewerkstelling dan als afgeleid resultaat en niet meer als primaire en absolute doelstelling. In zekere mate impliceert zulks het aanvaarden van een werkloosheidsgraad en wellicht zelfs van een hoge werkloosheidsgraad in onze samenleving.

Het hoeft geen betoog dat de politieke fractie waartoe ik de eer en het genoegen heb te behoren zich niet kan verenigen met het opgeven van de tewerkstelling als absolute prioriteit van het beleid, omdat arbeid in onze ogen wordt beschouwd als zingeving aan het

menselijk leven. Wij weten dat wie die zingeving verliest, geschaad wordt in zijn eigen zelfbeeld.

Het drama is dat, zelfs indien de regering een stabiliserend beleid voor de tewerkstelling zou gaan voeren, hetgeen nog niet is bewezen, wel integendeel, wij ons anno 1985, volgens het Planbureau zullen moeten verwachten aan 535 000 werklozen, zonder garantie voor het teruglopen van die cijfers. Dergelijke stabilisatie van de tewerkstelling is niet eens ingeschreven in dit programma. Wij moeten dus bijgevolg vrezen dat het aantal tot 600 000 zou kunnen oplopen.

Derde punt: de regering mikt ook op het verminderen van de rol van de overheid in de economie, volgens de nu welgekende slogan «Niet u, maar de Staat leeft boven zijn stand.» Zij wil bijgevolg opgeven van wat in België nog slechts embryonair bestond, namelijk de planning. Tenslotte is ons Planbureau nooit meer geweest dan een studiebureau en is het nooit een leidinggevend economisch instrument geworden.

De regering wil dus minder overheid — er is daar gisteren ook al op gewezen — door aan de overheid één jaar lang veel meer macht toe te kennen en daardoor de weg op te gaan van de harde marktwetten, van het *laissez faire*. Als toemaatje komt daarbij de zonde van overdadig optimisme, want zij kan geen enkele garantie bieden dat de werking van die marktwetten vandaag de sociale doelstellingen die wij sedert vijftig jaar aan onze economie hebben gesteld, nog kunnen vervullen.

Vierde punt, dat nog scherper is, de regering geeft ook vandaag de fundamentele op van de overleconomie waarin de sociale partners, vijftig à zestig jaar lang, onder toezicht van de overheid, elkaar hebben kunnen vinden en waarvan het overleg door de overheid kon worden bekrachtigd. In die periode is de overheid opgetreden als behoever van het overleg en het harmoniemodel. Zij heeft daardoor bijgedragen tot de sociale vrede. De breuk is vandaag toch wel duidelijk. De regering wil de weg opgaan van een economische polarisatie, waarbij de overheid de zijde kiest van één van de partners, de werkgevers. Het hoeft geen betoog dat dit maar alleen kan gebeuren op het risico van het scheppen van explosieve situaties.

Ik wil eraan herinneren dat de huidige economische crisis in feite tien jaar oud is. Zij is het gevolg van het opgeven van de vaste muntpariteiten en de teloorgang van de akkoorden van Bretton Woods in 1971 en van de monetaire chaos en wanorde die daar het gevolg van waren, zelfs veel meer dan dat deze crisis veroorzaakt is door de oliecrisis van 1974, die alleen maar de effecten van die oorzakelijke gegevens heeft versterkt.

Een van de kenmerken van wat er in de jaren 70 is gebeurd, is dat opnieuw, zoals in de jaren vóór 1935, een speculatiekapitalisme is ontstaan dat het produktiekapitalisme, dat wij hebben gekend van 1945 tot 1970, allengs heeft ondergraven. Wij weten van dit speculatiekapitalisme mee te spreken in de harde verdediging van onze munt gedurende de afgelopen jaren. Dat speculatiekapitalisme heeft ook tot gevolg gehad, de onstellige cijfers van de kapitaalvlucht, die de laatste tien jaar naar raming is opgelopen tot duizend miljard. Het equivalent, mijnheer de Eerste minister, volgens uw berekening, van meer dan 600 000 werkplaatsen. Maar ik ben tevreden met de helft daarvan. Want, indien wij daarover zouden hebben kunnen beschikken, dan was vandaag de crisis niet zo groot als wij die vandaag kennen.

De economische moeilijkheden werden ten top gedreven door de laattijdige herontdekking van economische theorieën à la Friedman en Hayek en de aanbodeconomie die zogezegd haar eigen vraag moet oproepen door ongeremd en vrij van lasten te kunnen opereren. Het zijn economische theorieën die in feite de heropbloei van de speculatiezucht moeten dekken. Dat heeft, ik herhaal het, ons tien moeilijke jaren zeventig gegeven tegen de grote verwachtingen die in het begin van dit jaar leefden.

In een studie die de Brusselse professor Henri Janne, die ook in deze vergadering heeft gezeteld, in 1972 heeft uitgegeven, heeft hij een beroep gedaan op de futurologie om uit te maken waaraan wij ons konden verwachten in het jaar 2000. Merkwaardig genoeg kon hij aanstippen dat tussen 1945 en 1972 de levensstandaard verdrievoudigd was en hij verwachtte, aan de hand van de gegevens van de futurologen, dat de levensstandaard tussen 1972 en 2000 nog eens verdrievoudigd zou worden. Onvoorstelbaar maar waar.

De heer Wyninckx. — Hij was niet alleen.

De heer Hancké. — Hij was inderdaad niet alleen. Toen dacht men dat de jaren 70 het decennium zou kunnen worden waarin zou kunnen worden gewerkt aan de herschikking van de internationale economische ordening, waardoor een begin zou kunnen worden gemaakt met het werk ter oplossing van de tegenstelling tussen noord

en zuid, tussen de geïndustrialiseerde landen en de derde wereld, en dat de fundamentele zouden kunnen worden gelegd voor een geleidelijke integratie naar de economische wereldgemeenschap. Dat zou voor de jaren 70 een enorme maar goede opdracht betekend hebben. Dat zou alleen al op nationaal vlak ons voor de moeilijkheden in verband met de vijf nationale sectoren, die in feite gevat zijn in de tegenstelling tussen noord en zuid, onder meer het staal, de textiel en de scheepsbouw, geplaatst hebben, maar we hadden die problemen dan in een andere context kunnen aanpakken.

Dit programma heeft men niet kunnen verwezenlijken. Bovendien is de Europese economische eenmaking in de jaren 70 blijven steken, zodat vandaag zelfs de terugkeer naar protectionistische tendensen niet kan worden vermeden. De waarheid is, dat er een onvolkomen Europees antwoord is gekomen op het springen van Bretton Woods en op de noodzakelijke harmonisering op fiscaal en sociaal domein. Economisch dreigen wij daardoor opnieuw in strekkingen van nationalisme en protectionisme te vervallen, waarin de regel *saute qui peut* hoe langer hoe meer van kracht wordt. Wie had dat tien jaar eerder kunnen dromen?

En het is een paradox van eerste orde dat de rekening voor deze chaos vandaag wordt aangeboden aan de slachtoffers en de beloning aan de overtreders. Wat zal het beleid immers kosten aan degenen die leven van hun arbeid, mijnheer de Eerste minister?

De indexmanipulatie zal neerkomen op 47 miljard in de privé-sector en op 17 miljard in de openbare sector. In het totaal maakt dat 64 miljard. De rijksbegroting zal daardoor 6 miljard minder ontvangen. Voor de rijks sociale zekerheid worden de minderontvangsten geraamd op minstens 15 miljard, te weten 9 miljard minder werkgeversbijdragen en 6 miljard minder werknemersbijdragen.

Het resultaat van dit inflatiebeleid wordt duidelijk bij het bekijken van een aantal bestedingscomponenten, zoals consumptie, overheidsuitgaven, investeringen en export.

De particuliere consumptie zal ingevolge de koopkrachtaantasting van de loon- en weddetrekkenden en van de sociale vergoedingen drastisch verminderen. Er werd berekend dat de vooropgestelde indexlevering bij de loon- en weddetrekkenden een koopkrachtverlies van circa 32 miljard zal meebrengen. Dit betekent een omzetting in de kleinhandel van circa 24 miljard frank.

De overheidsuitgaven worden drastisch beperkt. Men schijnt een besparing van 180 miljard in 1982 als objectief te stellen. Dit is bijna 13 pct. van de totale uitgaven. Als men dit programma wil uitvoeren, moet de consumptie wel verder worden teruggedrongen, hetzij rechtstreeks via de overheidsaankopen, hetzij onrechtstreeks via de weddevermindering en de afbouw van de sociale transfers.

Dit programma verwaarloost bijgevolg uitdrukkelijk de binnenlandse activiteiten. Dit is een eerste conclusie. Een uitzondering wordt gemaakt voor de bouwsector. Weegt de voorziene impuls, namelijk de rentesubsidie of BTW-vermindering, hier echter wel op tegen de voorziene inkomensmatiging? Wij hebben bovendien een bezwaar tegenover uw bouwprogramma. Er wordt namelijk sterk gemikt op een promotie van de betere bouwwerken, zoals villa's en appartementen, terwijl de sociale huisvesting, waar de noden nog zo groot zijn, niet wordt gestimuleerd.

Men berekent dat via het creëren van een bedrijfsvriendelijk klimaat de particuliere investeringen zullen worden bevorderd en de export daardoor in de hand zal worden gewerkt. Deze twee elementen moeten u zogezegd toelaten te verklaren dat u geen deflatiebeleid zal voeren. De particuliere investeringen zullen echter vooral fiscaal worden aangemoedigd via een verhoging van de winst. U geeft evenwel geen enkele garantie dat de verhoogde winsten effectief tot investeringen in België zullen leiden.

Bovendien weten wij dat deze investeringen — wanneer zij zouden gebeuren — niet noodzakelijk tewerkstelling zullen creëren. De kans is groot dat de verwezenlijkte investeringen eerder tot doel zullen hebben de bedrijven verder te rationaliseren en dat een verdere uitstoting van arbeid zal gebeuren.

Inzake overheidsinvesteringen, en meer in het bijzonder het openbaar industrieel initiatief, zal in uw beleid daarentegen drastisch worden gesnoeid.

U mikt op een verhoging van de export door een daling van de prijzen, die het resultaat van de kostenvermindering, vooral van de loonkostenvermindering, zou moeten zijn. U weet dat wij in dit verband onze twijfels hebben, of de ondernemingen effectief bijvoorbeeld hun prijzen doen dalen; dat hangt ook af van hun positie op de markt. Wij leven inderdaad niet in de markt waar de regels van de vrije concurrentie helemaal kunnen spelen en bovendien is een groot stuk van onze exportproblematiek niet alleen te wijten aan hoge prijzen, maar ook aan de aard van de producten die wij aanbieden.

Mijnheer de Eerste minister, wat u op het oog hebt via het vrije-marktmechanisme, via de particuliere investeringen en de export, zal leiden tot een sociaal onrechtvaardige aanpassing van de koopkracht en tot een drastisch terugschroeven van de overheidsinvesteringen. Er is echter geen enkele garantie dat de economische activiteit inderdaad aangepakt wordt. De enige zekerheid die wij hebben is inkomensverlies voor zeer velen, is een samendrukking van de binnenlandse sectoren en een verdere aantasting van de arbeid.

Het is bijgevolg duidelijk dat wij niet kunnen akkoord gaan met de economische equatie die de regering heeft opgesteld: minder lasten zal leiden tot hogere winsten, zal leiden tot meer investeringen en zal leiden tot meer werkgelegenheid. De vier termen in deze equatie zouden moeten kunnen worden aangetoond.

Wij wensen ook dat een beleid zou worden gevoerd waarin prioriteit gegeven wordt aan de werkgelegenheid. Wij zijn er ons van bewust dat een beleid moet gevoerd worden dat niet meer integraal keynesiaans kan zijn. Er zal selectief gewerkt moeten worden op de investeringen, de consumptie en de vraag. Wij blijven erachter bij dat voornamelijk zal moeten worden ingewerkt op het stimuleren van de vraag, eerder dan op het stimuleren van het aanbod.

Derhalve geloven wij dat, in plaats van kapitaalpremies te geven, het erop aankomt arbeidsplaatspremies te schenken, en dat de overheidsinvesteringen niet ontmoedigd maar eerder aangemoedigd dienen te worden.

U weet, mijnheer de Eerste minister, wat onze kritieken verder zijn. Ik zal ze vlug overlopen.

De heer Leemans treedt opnieuw als voorzitter op

Het Belgisch beleid inzake de wisselkoers, gevoerd sedert 1975, heeft tot gevolg gehad dat onze munt binnen het Europese muntstelsel met 20 pct. overgeëvalueerd werd ten overstaan van onze voornaamste zeventien handelspartners. Daardoor zijn onze produkten duurder geworden in het buitenland, is onze werkgelegenheid slechter geworden. Een ander beleid, zoals Finland, Noorwegen en Oostenrijk het gevoerd hebben, waardoor de wisselkoers in het midden is blijven hangen en niet is aangesloten bij de top van de Duitse mark of van de gulden, heeft in die landen geleid tot het behoud van de tewerkstelling en het afremmen van de economische crisis.

In dit verband moet ook gewezen worden op één van de grote oorzaken van de crisis, namelijk de hoge rentestand. Nederlandse werkgevers hebben toegegeven dat de hoge rentestand, veel meer dan de loonkosten, de crisis in de hand blijft werken en onderhouden. Als een patroon met een artikel of een project op de markt wil komen en hij moet voor zijn leningen 18 à 20 pct. rentevoet betalen, dan betekent dat, wil hij terecht nog een aanwijsbare winst overhouden, dat hij zijn winstmarge moet berekenen op 30 à 40 pct. van de productieprijzen. Zoals gezegd, houdt dergelijke rentestand de crisis veel meer in leven dan de zogenaamde hoge loonkosten.

Voorts moet ook de kapitaalvlucht — 1 000 miljard in tien jaar, zo wordt gezegd — worden afgeremd. Wij hopen dat dit kan gebeuren via internationaal en Europees overleg. Waarom zou in een Verenigd Europa de manier om het geld in eigen huis te houden ten behoeve van het scheppen van werkgelegenheid, niet kunnen worden besproken? Wij wensen ook dat ten opzichte van en in evenwicht met het inkomensbeleid van de regering een prijzenbeleid wordt gevoerd dat de inkomsten van de verbruikers beschermt zodat het *laissez faire, laissez passer* niet volledig ten laste van de verbruiker wordt gelegd.

Wij zijn vanzelfsprekend voorstander van het stimuleren van de uitvoer, maar dit beleid zou met het oog op het evenwicht van de betalingsbalans, moeten worden aangevuld door importvervangende activiteiten van de bewerkende en de verwerkende nijverheid. Het programma van rationeel energieverbruik moet worden uitgewerkt en ook het toeristisch beleid kan worden verbeterd, want daar zijn jaarlijks veertig miljard deviezen mee gemoeid.

Dit zijn onze alternatieven, mijnheer de Eerste minister, voor de oplossing van deze crisis. Wij geloven niet in uw remedies, zoals ik gisteravond al zei. Wij geloven ook niet dat de regeringsvoorstellen de tevredenheid van onze christendemocratische vrienden opwekken. Zij betekenen een radicale ommezwaai in hun doelstellingen. Wij stellen hun de vraag of ze met dit beleid akkoord gaan. Bent u van oordeel dat dit het juiste beleid is? Als dat niet het geval is, dan denk ik dat binnenkort, ook voor de christendemocraten het uur

van de waarheid zal slaan en dat zij, verplicht zullen zijn een duidelijke keuze te maken tussen de twee maatschappijvisies die vandaag de ware inzet van dit debat hebben gevormd. (*Applaus op de socialistische banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Martens, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, bij deze beraadslaging over artikel 1 is het niet mijn bedoeling in te gaan op de beginselen, die ten grondslag liggen aan dit wetsontwerp doch wel te antwoorden wat betreft de belangrijkste problemen die zijn opgeworpen. De ministers van Financiën, Economische Zaken, Openbaar Ambt en Sociale Zaken zullen vanzelfsprekend antwoorden op de vragen gesteld in verband met de energie, de sociale zekerheid, het openbaar ambt en de zelfstandigen.

Het is mijn plicht thans in verband met artikel 1 te antwoorden op de vragen gesteld met betrekking tot één van de belangrijkste elementen, namelijk de inkomensmatiging.

Zoals ik reeds in de Kamer heb gedaan, zal ik hier nogmaals het prioriteitenprogramma van de regering, dus haar bedoelingen en de doelstellingen die zullen worden gerealiseerd met de bijzondere machten, samenvatten.

Het prioriteitenprogramma inzake de inkomensmatiging kan worden teruggebracht tot de volgende vijf essentiële punten.

Ten eerste, het beginsel van de koppeling van de lonen aan de index blijft behouden en de index moet de correcte weergave blijven van de kosten van levensonderhoud. De samenstellende elementen zullen dus niet worden gewijzigd. Om het populair uit te drukken: de thermometer die de koorts van de levensduurte meet, zal niet worden gebroken.

De heer Van Ooteghem. — Hij zal in de koelkast worden gestoken.

De heer Martens, Eerste minister. — Ten tweede, de duur van de te nemen maatregelen is dus tijdelijk. De exacte duur zal worden bepaald door de evolutie van de sociaal-economische toestand.

Ten derde, in strijd met wat hier nog altijd wordt beweerd, zal er een werkelijke raadpleging van de sociale partners plaats vinden. Verschillende formules zullen hen worden voorgelegd, maar deze formules zullen hetzelfde effect hebben.

De heer Coppens. — Te nemen of te laten.

De heer Martens, Eerste minister. — Als ik het heb over «verschillende formules» is het niet «te nemen of te laten».

Het totaal effect van zo'n matiging zal beperkt worden tot 3 pct. op jaarbasis wat betreft de totale loonmassa in 1982.

Dit overleg zal dus reëel zijn, maar het zal beperkt zijn in de tijd en het zal niet kunnen worden aangevoerd als een alibi om geen beslissingen te nemen.

Wij zullen onder meer niet aanvaarden dat een van de partners door verzet de beslissing onmogelijk zou maken.

Ten vierde, het produkt van de matiging van de werknemers zal in de bedrijven blijven zoals het produkt van de matiging van de zelfstandigen zal worden aangewend voor de sociale en economische doelstellingen van die groep.

Wij denken er dus niet aan een fonds op te richten, maar de ondernemingsraden zullen op gepaste wijze worden geïnformeerd over de resultaten van de matiging, de aanwending ervan en de terugslag op de tewerkstelling, het concurrentievermogen en de invloed van de energieprijzen.

Door het wetsontwerp wordt de mogelijkheid geschapen om na te gaan welk het effect van de loonmatiging op de tewerkstelling, de investeringen en de prijzen zal zijn.

Alle vervangingsinkomens en andere geïndexeerde sociale vergoedingen zullen dus onder de toepassing van deze maatregel vallen, met dien verstande dat de koopkracht van de minst begoeden integraal zal worden gevrijwaard.

Bij de tijdelijke wijziging van de modaliteiten van de indexering inzake de lonen, zal niet worden geraakt aan het gemiddeld gewaarborgd minimumloon, zoals bedoeld in de CAO nr. 23.

Voor de sociale uitkeringen zal er ook een drempel, of verschillende drempels, worden aangebracht. Daaronder zal niet kunnen

worden geraakt aan de modaliteiten van de indexering. De regering moet nog de preciese drempel, of drempels, aanduiden.

Je voudrais aussi insister sur une disposition essentielle de l'accord de gouvernement qui est directement liée à ce que je viens de dire, soit le point 2.4 du chapitre 1er de l'accord de gouvernement. Comme il le fera pour les traitements et les salaires, «le gouvernement prendra simultanément toutes les mesures susceptibles de freiner dans la même proportion la croissance des autres revenus».

L'accord de gouvernement précise encore en ces termes: «Ainsi le montant des tantièmes sera bloqué provisoirement au niveau des montants payés pour l'exercice social 1981. Les tarifs des professions libérales seront soumis à la formule d'indexation précitée. En ce qui concerne les indépendants et les professions libérales qui ne proméritaient pas des revenus professionnels officiellement tarifés et dont le revenu professionnel dépasse le niveau du revenu mensuel minimum moyen (CCT n° 23), le gouvernement soumettra à l'avis des organisations professionnelles concernées une ou plusieurs formules permettant d'obtenir des intéressés, sur la part de l'accroissement de leur revenu annuel correspondant à l'inflation, un effort équivalent à tous égards à celui demandé aux salariés. Après cette consultation, le gouvernement prendra cette décision et affectera le produit de cet effort au redressement économique et social des PME et des indépendants.»

Ik zou dus willen besluiten dat in essentie de matiging die wordt gevraagd in artikel 1, gelijktijdig en gelijkmatig van toepassing zal zijn op alle sociale groepen en zal worden aangewend voor het sociaal en economisch nut, en meer bepaald voor de tewerkstelling.

Een ander essentieel punt is dat de regering van oordeel is dat enkel door deze maatregelen de noodzakelijke solidariteit met de minst begoeden waarover hier veel werd gesproken kan worden opgebracht. Aan hun minimumloon of aan hun sociale uitkeringen zullen wij niet raken. Dit alleen is echter niet voldoende in deze crisistijd. Ook de nodige hervormingen en aanpassingen moeten tot stand worden gebracht opdat de gemeenschap, opdat de overheid en de sociale zekerheid in de komende maanden en jaren in staat zouden zijn bij wijze van solidariteit hun uitkeringen, hun inkomen en hun pensioenen te blijven verzekeren. Dat is de ware toedracht van de zaak op dit ogenblik met de crisistoestand op sociaal en economisch vlak, op het vlak van de sociale zekerheid en op het gebied van de openbare financiën. Welnu, dát te verzekeren is naast het grote objectief van de tewerkstelling ook onze bedoeling. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Ooteghem.

De heer Van Ooteghem. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren ministers, geachte collega's, volgens het BRT-middagnieuws heeft minister Eyskens tijdens het debat «Confrontatie» een zeer belangrijke verklaring afgelegd, namelijk dat de inlevering van 3 pct. voor iedereen zal gelden, dus ook voor die werknemers die reeds een deel van hun loon hebben laten vallen.

De heer Wyninckx. — Dat is zeer belangrijk.

De heer Van Ooteghem. — Bovendien zou minister Eyskens hebben verklaard dat aldus de lonen zouden kunnen dalen beneden het minimum waarin de collectieve arbeidsovereenkomsten voorzien. Deze berichten werden in het BRT-middagnieuws verspreid.

Graag zouden wij van de Eerste minister vernemen of deze verklaringen van minister Eyskens stroken met het officieel standpunt van de regering ter zake. *(Applaus op de banken van de Volksunie en op de socialistische banken.)*

De Voorzitter. — Mijnheer Van Ooteghem, ik stel het niet op prijs dat het debat op deze manier wordt onderbroken. Deze morgen werd trouwens ook door de BRT op een eigenaardige manier verslag gegeven over wat hier gisteren is gebeurd. Dit is echter geen aanleiding voor het openen van een debat ter zake. Het gebeurt immers herhaaldelijk dat men verkeerde berichten verspreid.

Wij kunnen ons daar niet aan storen.

Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Martens, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, zoals u terecht doet opmerken, moeten wij weten op welke basis wij debatteren. Ik beluister, zoals u, de nieuwsberichten in de mate van het mogelijke. Het relaas dat ik heb gehoord strookt helemaal niet met wat hier is gebeurd. Zelf heb ik het BRT-middagnieuws niet gehoord maar ik heb wel naar de RTBF geluisterd die een merkwaardige samenvatting heeft gegeven van de uiteenzetting van de minister van Economische Zaken. Wij moeten allereerst nagaan —

en het is jammer dat ik dit moet zeggen want zoals u weet breng ik niet graag kritiek uit op de media — of de BRT-berichterij juist was, vooral gelet op de precedents van de jongste dagen.

De heer Van Ooteghem. — Mijnheer de Voorzitter, dergelijke verklaring is toch belangrijk genoeg opdat wij vóór de stemming van de minister vernemen of ze juist is, of niet.

De Voorzitter. — Mijnheer Van Ooteghem, u hoeft niet naar de BRT te verwijzen. Deze tribune was te uwer beschikking om zelf deze vraag te stellen.

Het woord is aan minister Eyskens.

De heer Eyskens, minister van Economische Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, ik stel voor op deze zaak morgen terug te komen naar aanleiding van de bespreking van paragraaf 3.

De heer Wyninckx. — Zeer juist.

De heer Eyskens, minister van Economische Zaken. — Thans wens ik enkel op te merken dat wat het laatste element betreft als zou ik hebben gezegd dat beneden de in de CAO bepaalde minima moet worden gegaan, een volkomen onjuiste weergave is van wat ik heb verklaard. Ik heb duidelijk gezegd dat de regering uitdrukkelijk wenst dat de CAO per sector en ook per onderneming eventueel, zouden worden geëerbiedigd. De sociale gesprekspartners hebben ter zake echter een onderhandelingsinitiatief waarin wij ons niet wensen te mengen. Ik ga nu niet in op de grond van de zaak. Ik zal erop antwoorden naar aanleiding van de behandeling van paragraaf 3. Maar ik wil volkomen logenstraffen de interpretatie van de heer Van Ooteghem van wat ik zou hebben gezegd of die van de BRT.

De Voorzitter. — Wij gaan thans over tot de bespreking van de aanhef van artikel 1 omdat hierbij ook amendementen zijn ingediend. In dit verband wens ik een tweevoudige afspraak te maken.

Mesdames, messieurs, je vous rappelle le texte de l'article 26 de notre règlement qui dit: «Quand plusieurs propositions sont faites sur un même objet, les propositions qui peuvent être mises aux voix, sans exclure le vote des autres, ont la priorité, à commencer par celle qui a le plus d'étendue; entre les propositions dont le vote exclut la mise aux voix des autres, la priorité est également attribuée à celle qui a le plus d'étendue.»

Je vous propose de mettre aux voix tous les amendements. Malheureusement ce ne sera pas toujours possible de déterminer l'ordre de priorité car leur rédaction n'est ni toujours claire, ni précise. Je les mettrai pourtant aux voix successivement.

Je vous donne un exemple. Il existe sans doute une trentaine d'amendements qui demandent de supprimer telle notion ou telle autre. Mais ce n'est pas clair, car les priorités ne sont pas clairement établies.

Donc, je vous demande de mettre les amendements successivement au vote même ceux qui tendent à supprimer un article ou un paragraphe entier, mais en les traitant comme des amendements, faute de quoi, la discussion risque de s'étendre à l'infini sur la priorité.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, ik dacht dat onze afspraak op dat stuk zeer duidelijk was en wij wensen die te eerbiedigen. Dit betekent dat, omwille van de verscheidenheid en de omvang van de artikelen 1 en 2, het zeer moeilijk is te beletten dat, vooraleer de amendementen bij een bepaald artikel ter sprake komen, een aantal fundamentele dingen worden gezegd. Indien zulks het geval is, neem ik aan dat de bespreking kan beginnen over de amendementen die fundamenteel betrekking hebben op het geheel van artikel 1.

Als ik het zó heb begrepen, mijnheer de Voorzitter, kunnen wij met deze procedure instemmen.

De Voorzitter. — Het eerste amendement dat ik in discussie breng gaat uit van de heer Wyninckx c.s. Het strekt ertoe artikel één te doen vervallen.

Soms komen zulke amendementen pas helemaal op het einde van de behandeling aan bod. Ik meen dat over de volgorde van de amendementen niet moet worden geredetwist en dat wij gewoon de rangorde kunnen volgen zoals ze voor mij liggen.

De heer Wyninckx. — Akkoord.

De Voorzitter. — Zoals u weet, mogen de uiteenzettingen slechts vijf minuten duren.

Bij de aanhef van artikel 1 behandelen wij thans het eerste amendement van de heer Wyninckx.

Het woord is aan de heer Wyninckx.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, geachte collega's, op deze wijze maken wij inderdaad goede afspraken voor het verdere verloop van dit debat, ook in overeenstemming met de wijze, mijnheer de voorzitter van de commissie en rapporteurs, waarop wij het gesprek hebben gevoerd. Ik wens bij voorbaat te zeggen dat wij ons zeer nauwgezet aan deze afspraken zullen houden.

Ik meen, mijnheer de Eerste minister, dat de vraag die wij nu stellen, kan worden vereenvoudigd. In de commissie hadden wij ook nog een amendement waarbij wij telkens opnieuw elke paragraaf ter discussie brachten. Wij wensen dat niet te doen. Wij staan nu voor een fundamentele keuze, keuze die wij aan deze vergadering voorleggen. De Eerste minister heeft gepoogd te bewijzen dat het advies van de Raad van State de regering gelijk gaf; ik heb gepoogd te bewijzen dat het advies van de Raad van State niet zo duidelijk was. Dat is de omfloersteid van elk juridisch standpunt. De geschiedenis zal oordelen en waarschijnlijk zal men zich achteraf nog op het advies van de Raad van State beroepen om te zeggen dat de Raad van State in dit advies eigenlijk niet zo eensluidend gunstig was ten aanzien van de grondwettigheid en de degelijkheid van dit wetsontwerp. Wij hebben in zeer menigvuldige protesten van christelijke organisaties, christelijke vakbonden, christelijke ziekenkassen en christelijke gepensioneerden — en tot gisteren nog in de pers van de KAJ — gelezen dat niet alleen juridisch maar ook fundamenteel de inhoud van het hele artikel 1 wordt verworpen. Daaruit zullen de tegenwoordig van de zogenaamde christelijke zuil wel hun conclusies trekken. Hun stemming is derhalve op dat punt niet belangrijk. Wij blijven op het standpunt dat onafgezien van politieke, sociale, economische en budgettaire bezwaren, juridisch gezien artikel 1 ongrondwettig is en niet beantwoordt aan wat een wetsontwerp tot het toekennen van onbepaalde machten zou moeten inhouden.

Aangezien de druk op de christelijke zuil reeds zo sterk is, dacht ik dat het goed was even te herinneren aan het standpunt van de heer Defraigne inzake soortgelijke wetsontwerpen. In 1967 heeft hij de redenen opgesomd waarom hij zich tegen soortgelijke ontwerpen verzette.

« La première, c'est que les pouvoirs spéciaux nous sont demandés dans des matières qui n'exigent pas une intervention urgente et qui ressortissent normalement à la mission du pouvoir législatif.

Deuxième raison : en matière d'impôts, les pouvoirs spéciaux sont contraires à certaines dispositions constitutionnelles.

Troisième raison : à côté de dispositions fiscales extrêmement précises, le projet de loi ne comporte que des déclarations d'intention en ce qui concerne les assainissements, sans nous indiquer dans quelle direction, où, comment et à concurrence de quel montant ces assainissements seront entrepris.

Quatrième raison : je ne pense pas que les mesures parfois contradictoires qui nous sont proposées permettent de remédier au délabrement actuel des finances publiques. »

Ik denk dus dat zowel de christelijke als de liberale families die de meerderheid vormen zich, op het ogenblik dat fundamenteel de vraag wordt gesteld of wij artikel één dienen te behouden, het standpunt van dit amendement zullen bijvallen en zullen vragen artikel een uit dit wetsontwerp te schrappen. (*Applaus op de socialistische banken.*)

M. le Président. — Nous passons au vote sur l'amendement de M. Wyninckx et consorts.

Wij gaan over tot de stemming over het amendement van de heer Wyninckx c.s.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

162 membres sont présents.

162 leden zijn aanwezig.

89 votent non.

89 stemmen neen.

71 votent oui.

71 stemmen ja.

2 s'abstiennent.

2 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Aerts, Akkermans, André, Aubecq, Bascour, Bens, Bock, Bossicart, Califice, Chabert, Claeys, Clerdent, Close, Coen, Cooreman, Daems, Dalem, De Bondt, C. De Clercq, R. Declercq, T. Declercq, Decléty, de Clippele, De Cooman, Decoster, le chevalier de Donnée, De Kerpel, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Demuyter, Descamps, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Doumont, le comte du Monceau de Bergendal, Geens, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Godinache-Lambert, Goor-Eyben, M. Gramme, Mme Hanquet, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kevers, Kuylen, Lagae, Lagneau, Lavens, Lutgen, Mainil, Mme Mayence-Goossens, M. Noerens, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pedé, Edg. Peetermans, Poma, Rutten, Smeers, Mme Staels-Dompas, MM. Tilquin, M. Toussaint, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uyttendaele, Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborcht, Vandermarliere, Vandermeulen, Vandersmissen, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houtte, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Verbist, Vermeiren, Waltniel, J. Wathélet, Weckx, Windels et Leemans.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Adriaenssens, Basecq, Belot, Boel, Canipel, Capoen, Carpels, Mme Coorens, MM. Coppens, Cudell, De Baere, de Bruyne, Debussère, Deconinck, De Groeve, Dehouze, Delcroix, Delmotte, Mme De Pauw-Deveene, MM. Désir, De Smeyter, de Wasseige, Deworme, Donnay, Egelmeeers, Eicher, Férier, Goossens, Grosjean, Hancké, Hiernaux, Hismans, Hoyaux, Hubin, Humblet, Jandrain, Jorissen, Mmes Jortay-Lemaire, Julliams, MM. Knuts, Lagasse, Lallemand, J. Leclercq, R. Leclercq, Lepaffe, Lowis, Luyten, Mme N. Maes, MM. Matthys, S. Moureaux, Mouton, Paque, Pecriaux, J. Peetermans, W. Peeters, Mme Pétry, M. Poulain, Mme Remy-Oger, MM. Royen, Seeuws, Th. Toussaint, Trussart, Vandenhove, Van der Elst, Van Der Niepen, Vandezande, Van In, Van Ooteghem, Mme Van Puymbroeck, MM. Van Roye et Vercaigne.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

MM. R. Maes et Wyninckx.

De Voorzitter. — Ik verzoek de leden die zich hebben onthouden, de reden van hun onthouding mede te delen.

Het woord is aan de heer Wyninckx.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, geachte collega's, ik ben vanzelfsprekend de heer Nols niet. Mijn onthouding spruit voort uit het feit dat onze geachte collega, fractieleider Vanderpoorten, door zeer betreurenswaardige omstandigheden, niet in de mogelijkheid is dit debat bij te wonen.

Zelfs wanneer zijn aanwezigheid misschien op bepaalde ogenblikken mijn uiteenzettingen zou hebben bemoeilijkt omwille van zijn zeer grote deskundigheid, betreurt ik zijn afwezigheid hier omdat telkens wanneer de heer Vanderpoorten een debat voerde dit leidde tot de verrijking van onze besprekingen.

Ik stel er prijs op mij, als fractieleider van de Vlaamse socialisten, in afspraak met de heer Vanderpoorten, te onthouden bij de stemmingen. Ik heb nochtans aan de leden van mijn fractie gevraagd geen afspraken te maken.

Via het *Beknopt Verslag* en de *Parlementaire Handelingen* zou ik de heer Vanderpoorten in de eerste plaats een volledig herstel willen toewensen. In de tweede plaats zou ik hem willen zeggen dat Le Pé-lissier de koers die wij nu rijden zal volhouden tot het bittere einde maar dat, telkens de bel luidt, hij even van de fiets zal stappen. (*Applaus op alle banken.*)

De heer R. Maes. — Mijnheer de Voorzitter, ik ben afgesproken met de heer Poulet..

M. le Président. — L'amendement présenté par M. Trussart et consorts tend également à la suppression de l'article premier.

La parole est à M. Trussart.

M. Trussart. — Monsieur le Président, monsieur le Premier ministre, mesdames, messieurs, la suppression de l'article premier, et ensuite de l'article 2, enlève bien sûr toute substance au projet de loi sur les pouvoirs spéciaux et vise donc à son retrait pur et simple. Et c'est bien là ce que nous voulons.

En effet, nous ne pouvons admettre la mise en veilleuse, même provisoire, d'une des principales institutions démocratiques de notre pays. Pour nous, il n'y a pas plusieurs espèces de démocratie. Il y a «la» démocratie. Et celle-ci s'oppose fondamentalement à l'utilisation de tous pouvoirs spéciaux. Et, quoi qu'on en dise, il n'y aura plus «la» démocratie dans notre pays si ces pouvoirs spéciaux sont accordés.

Le gouvernement invoque une urgence impérieuse, nécessitée par une situation catastrophique. Cependant, hier, bon nombre des membres de ce gouvernement faisaient partie de l'ancien.

Faut-il en conclure que la majorité des parlementaires des deux assemblées sont devenus subitement incapables et irresponsables au point qu'il faille immédiatement les réduire à l'impuissance?

Je vous laisse, chers collègues, le soin de répondre à cette question.

Puisque l'urgence ne peut être un motif suffisant, on pourrait alors supposer que le nouveau gouvernement a le ferme désir d'appliquer une politique particulièrement originale, révolutionnaire, en vue d'un véritable changement.

Mais hélas, il n'en est rien, car il se propose d'utiliser de vieilles recettes usées qui ont largement fait la preuve de leur nocivité et au moyen desquelles il va organiser inévitablement, pour demain, la déflation, et pour après-demain, une société à deux vitesses.

Dans l'accord de gouvernement, il est dit que celui-ci opte résolument pour une politique de croissance économique, dont les moteurs seront l'exportation, les investissements industriels, ainsi que la promotion de la motivation au travail de la population.

Le mouvement Ecolo, quant à lui, opte résolument pour une politique de croissance réelle du bien-être dont les moteurs seront la répartition du temps de travail entre actifs et inactifs, une redistribution parallèle de tous les revenus, la décentralisation économique et le développement du marché intérieur.

C'est là, selon nous, la seule manière de répondre simultanément au triple défi du chômage, du déficit extérieur et du déficit des finances publiques.

Afin d'éviter la déflation, le mouvement Ecolo propose, lui, une autre répartition du revenu national.

Pour assurer la réalisation de ces objectifs, il ne doit pas être fait appel à des pouvoirs spéciaux, car ils susciteront une large adhésion populaire.

Monsieur le Premier ministre, monsieur le Président, chers collègues, pour les différentes raisons que je viens d'évoquer, le mouvement Ecolo refuse radicalement son accord sur les pouvoirs spéciaux.

En conséquence, ses représentants ne voteront qu'en faveur des amendements allant dans ce sens et s'abstiendront lors du vote de tous les autres, même si certains d'entre eux sont excellents. *(Applaudissements sur les bancs Ecolo.)*

M. le Président. — Nous passons au vote sur l'amendement de M. Trussart et consorts.

Wij gaan over tot de stemming over het amendement van de heer Trussart c.s.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

162 membres sont présents.

162 leden zijn aanwezig.

90 votent non.

90 stemmen neen.

68 votent oui.

68 stemmen ja.

4 s'abstiennent.

4 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Aerts, Akkermans, André, Aubecq, Bascour, Bens, Bock, Bossicart, Califice, Claeys, Clerdent, Close, Coen, Cooreman, Daems, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Bondt, C. De Clercq, R. Declercq, T. Declercq, Decléty, de Clippele, De Cooman, Decoster, le chevalier de Donnée, De Kerpel, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Demuyter, Descamps, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opendenbosch, MM. Doumont, le comte du Monceau de Bergendal,

Février, Geens, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Godinache-Lambert, Goor-Eyben, M. Gramme, Mme Hanquet, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kevers, Kuylen, Lagae, Lagneau, Lavens, Lutgen, Mainil, Mme Mayence-Goossens, M. Noerens, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pede, Edg. Peetermans, Poma, Rutten, Smeers, Mme Staels-Dompas, MM. Tilquin, M. Toussaint, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uyttendaele, Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborcht, Vandermarliere, Vandermeulen, Vandersmissen, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houtte, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Verbiest, Vermeiren, Walt- niel, J. Wathélet, Weckx, Windels et Leemans.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Adriaensens, Basecq, Belot, Boel, Canipel, Capoen, Carpels, Mme Coorens, MM. Coppens, Cudell, De Baere, de Bruyne, Debusseré, Deconinck, De Groeve, Dehousse, Delcroix, Delmotte, Mme De Pauw-Deveene, MM. Désir, De Smeyter, de Wasseige, Deworme, Donnay, Egelmeers, Eicher, Féris, Goossens, Grosjean, Hancké, Hiernaux, Hismans, Hoyaux, Hubin, Humblet, Jandrain, Mmes Jortay-Lemaire, Julliams, MM. Knuts, Lagasse, Lallemand, J. Leclercq, R. Leclercq, Lepaffe, Luyten, Mme N. Maes, MM. Mathys, S. Moureaux, Mouton, Peciaux, J. Peetermans, W. Peeters, Mme Pétry, M. Poulain, Mme Remy-Oger, MM. Royen, Seeuws, Th. Toussaint, Trussart, Vandenbove, Van der Elst, Van Der Niepen, Vandezande, Van In, Van Ooteghem, Mme Van Puymbroeck, MM. Van Roye et Vercaigne.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

MM. Jorissen, R. Maes, Paque et Wyninckx.

M. le Président. — Les membres qui se sont abstenus sont priés de faire connaître les motifs de leur abstention.

Ik verzoek de leden die zich hebben onthouden, de reden van hun onthouding mede te delen.

M. Paque. — J'ai pairé avec M. François.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, de verklaring die ik zoëven heb afgelegd, geldt voor al de stemmingen.

De heer Jorissen. — Ik heb mij onthouden om vast te stellen dat er geen meerderheid aanwezig is. Het amendement is met 90 stemmen verworpen. De meerderheid is 92.

De Voorzitter. — De heer Wyninckx c.s. stellen volgend amendement voor :

Au premier alinéa du même article, remplacer les trois premières lignes par ce qui suit :

« Afin d'assurer le redressement économique et financier, l'assainissement des finances publiques et de développer et d'améliorer l'emploi, le Roi peut, par ».

In het eerste lid van hetzelfde artikel de eerste drie regels te vervangen als volgt :

« Met het oog op het economisch en financieel herstel, de gezondmaking van de overheidsfinanciën en een grotere en betere werkgelegenheid, ».

Het woord is aan de heer Hancké.

De heer Hancké. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren van de regering, geachte collega's, het amendement strekt ertoe in de aanhef van artikel 1 de zinsnede « de vermindering van de openbare lasten » te schrappen en, iets verder, de zinsnede « het scheppen van werkgelegenheid » te vervangen door « grotere en betere werkgelegenheid ».

De verdediging van dit amendement ligt voor de hand. U kunt de verantwoording ervan nalezen. Maar we menen dat het verwijderen van de zinsnede « de vermindering van de openbare lasten » noodzakelijk is, met het oog op het behoud van de mogelijkheid van het openbaar industrieel initiatief. Wanneer de openbare lasten zouden worden verminderd, zou van openbare investeringen geen sprake meer zijn.

De verandering van de term « werkgelegenheid » in « grotere en betere werkgelegenheid » is ingegeven door de gedachte dat moet worden gestreefd naar een selectief tewerkstellingsbeleid.

M. le Président. — Nous passons au vote sur l'amendement de M. Wyninckx et consorts.

Wij gaan over tot de stemming over het amendement van de heer Wyninckx c.s.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

164 membres sont présents.

164 leden zijn aanwezig.

90 votent non.

90 stemmen neen.

65 votent oui.

65 stemmen ja.

9 s'abstiennent.

9 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Aerts, Akkermans, André, Aubecq, Bascour, Bens, Bock, Bossicart, Califice, Chabert, Claey, Clerdent, Close, Coen, Cooreman, Daems, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Bondt, C. De Clercq, R. Declercq, T. Declercq, Decléty, de Clippele, De Cooman, Decoster, le chevalier de Donnée, De Kerpel, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Demuyter, Descamps, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Doumont, le comte du Monceau de Bergendal, Geens, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Godinache-Lambert, Goor-Eyben, M. Gramme, Mme Hanquet, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kevers, Kuylen, Lagae, Lagneau, Lavens, Lutgen, Mainil, Mme Mayence-Goossens, M. Noerens, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pede, Edg. Peetermans, Poma, Rutten, Smeers, Mme Staels-Dompas, MM. Tilquin, M. Toussaint, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uyttendaele, Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborgh, Vandermarliere, Vandermeulen, Vandersmissen, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houtte, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Verbist, Vermeiren, Waltniel, J. Wathelet, Weckx, Windels et Leemans.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Adriaenssens, Basecq, Belot, Boel, Canipel, Capoen, Carpels, Mme Coorens, MM. Coppens, Cudell, De Baere, de Bruyne, Debusseré, Deconinck, De Groeve, Dehousse, Delcroix, Delmotte, Mme De Pauw-Deveene, MM. Désir, De Smeyster, de Wasseige, Deworme, Donnay, Egelmeers, Eicher, Féris, Goossens, Grosjean, Hancké, Hiernaux, Hismans, Hoyaux, Hubin, Humblet, Jandrain, Jorissen, Mme Julliams, MM. Knuts, Lagasse, Lallemand, J. Leclercq, R. Leclercq, Lepaffe, Lowis, Luyten, Matthys, S. Moureaux, Mouton, Pecriaux, J. Peetermans, W. Peeters, Mme Pétry, M. Poulain, Mme Remy-Oger, MM. Seeuws, Thys, Th. Toussaint, Vandenbrouve, Van der Elst, Van Der Niepen, Vandezande, Van In, Van Ooteghem et Vercaigne.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

M. Février, Mme Jortay-Lemaire, MM. R. Maes, Paque, Royen, Trussart, Mme Van Puymbroeck, MM. Van Roye et Wyninckx.

M. le Président. — M. Lallemand et consorts présentent l'amendement que voici :

Au premier alinéa du même article, entre les mots « des finances publiques et » et les mots « la création d'emplois », insérer le mot « prioritairement ».

In het eerste lid van hetzelfde artikel, na de woorden « openbare financiën » in te voegen de woorden « bij voorrang ».

La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, monsieur le Premier ministre, le but de cet amendement est d'introduire le mot « prioritairement » devant les mots « la création d'emplois ».

En effet, ce texte chapeau, que constitue le premier alinéa de l'article 1er définit les objectifs donnés par le gouvernement aux pouvoirs spéciaux. Mais ces objectifs sont énumérés sans aucune priorité. On nous propose en fait ce que l'Institut de Recherches économiques de Louvain appelait un « carré magique », c'est-à-dire à la fois l'emploi, la réduction du déficit des finances publiques, la balance des paiements ainsi que la maîtrise de l'inflation. En réalité,

ces objectifs sont incompatibles entre eux. Nous faire croire qu'ils peuvent tous être atteints, c'est nous tromper, c'est tromper l'opinion.

Par conséquent, le but de l'amendement est de fixer un objectif prioritaire, celui qui, aujourd'hui, nous paraît essentiel, à savoir l'emploi.

En effet, si nous suivons le raisonnement du gouvernement, de la réduction de tous les coûts devraient sortir, par le biais de sa magie, des résultats bénéfiques pour les quatre objectifs. La magie du gouvernement est de faire confiance à un néo-libéralisme. Hélas, l'expérience nous a appris que ce néo-libéralisme n'amenait ni l'amélioration de l'emploi ...

M. Paque. — On n'écoute même pas ce que vous dites, monsieur de Wasseige.

M. de Wasseige. — Alors, je m'arrête ! (*Tumulte.*) Je pourrais peut-être répéter en deux mots, à l'intention de ceux qui étaient distraits ... (*Protestations sur de nombreux bancs.*)

M. Jorissen. — En un mot, ce serait mieux !

M. de Wasseige. — Le gouvernement veut nous faire croire qu'il va réaliser d'un coup les quatre objectifs du carré magique : emploi, inflation, balance des paiements, équilibre des finances publiques.

Or, tout prouve, et les instituts de recherches économiques l'ont expressément déclaré, que ces quatre objectifs sont incompatibles entre eux et que, par conséquent, le gouvernement ne pourra les réaliser. Il faut donc choisir des priorités. La magie est de croire que le néo-libéralisme, parce que c'est de cela qu'il est question dans les textes, aboutira à créer plus d'emplois. L'expérience nous apprend qu'il n'en est rien, puisque aussi bien le monde des affaires et des entreprises ne parle que de rationalisation et de désinvestissement.

Par conséquent, nous voulons donner la priorité à l'emploi parce que c'est vraiment le problème essentiel de la crise dans nos régions.

M. le Président. — Nous passons au vote sur l'amendement de M. Lallemand et consorts.

Wij gaan over tot de stemming over het amendement van de heer Lallemand c.s.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

160 membres sont présents.

160 leden zijn aanwezig.

88 votent non.

88 stemmen neen.

64 votent oui.

64 stemmen ja.

8 s'abstiennent.

8 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Akkermans, André, Bascour, Bens, Bock, Bossicart, Califice, Chabert, Claey, Clerdent, Close, Coen, Cooreman, Daems, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Bondt, C. De Clercq, T. Declercq, Decléty, de Clippele, De Cooman, Decoster, le chevalier de Donnée, De Kerpel, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Demuyter, Descamps, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Doumont, le comte du Monceau de Bergendal, Février, Geens, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Godinache-Lambert, Goor-Eyben, M. Gramme, Mme Hanquet, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kevers, Kuylen, Lagae, Lagneau, Lavens, Lutgen, Mainil, Mme Mayence-Goossens, M. Noerens, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pede, Edg. Peetermans, Poma, Rutten, Smeers, Mme Staels-Dompas, MM. Tilquin, M. Toussaint, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uyttendaele, Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborgh, Vandermarliere, Vandermeulen, Vandersmissen, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houtte, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Verbist, Vermeiren, Waltniel, J. Wathelet, Weckx, Windels et Leemans.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Adriaenssens, Basecq, Belot, Boel, Canipel, Capoen, Carpels, Mme Coorens, MM. Coppens, Cudell, De Baere, de Bruyne, Debusseré, Deconinck, De Groeve, Dehousse, Delcroix, Delmotte, Mme De Pauw-Deveene, MM. Désir, De Smeyter, de Wasseige, Deworme, Donnay, Egelmeers, Eicher, Féris, Goossens, Grosjean, Hancké, Hiernaux, Hismans, Hoyaux, Hubin, Humblet, Jandrain, Jorissen, Mme Julliams, MM. Knuts, Lagasse, Lallemand, J. Leclercq, R. Leclercq, Lepaffe, Lowis, Luyten, Mme N. Maes, MM. Matthys, S. Moureaux, Mouton, Pecriaux, W. Peeters, Mme Pétry, M. Poulain, Mme Remy-Oger, MM. Seeuws, Th. Toussaint, Vandenhove, Van der Elst, Van Der Niepen, Vandezande, Van In, Van Ooteghem et Vercaigne.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

Mme Jortay-Lemaire, MM. R. Maes, Paque, Royen, Trussart, Mme Van Puymbroeck, MM. Van Roye et Wyninckx.

M. le Président. — M. Serge Moureaux et consorts présentent l'amendement que voici :

Au premier alinéa de cet article, après les mots « la création d'emplois », insérer le texte suivant :

« et pour autant que ces mesures tendent à l'amélioration du niveau de vie de la population, un respect plus grand des revenus du travail actif, la diminution des formalités administratives imposées aux citoyens et aux entreprises, une meilleure qualité des services rendus au public par l'Etat, la limitation des atteintes portées par les décisions publiques au cadre de vie ».

In het eerste lid van dit artikel na het woord « werkgelegenheid » in te voegen de woorden :

« voor zover die maatregelen strekken tot de verbetering van het levenspeil van de bevolking, een grotere eerbied voor de inkomsten uit actieve arbeid, de vermindering van de administratieve formaliteiten opgelegd aan de burgers en de ondernemingen, een betere kwaliteit van de diensten door de Staat aan de burgers verstrekt, de beperking van de aantasting van het leefmilieu door de overheidsbeslissingen ».

La parole est à M. Serge Moureaux.

M. S. Moureaux. — Monsieur le Président, messieurs les ministres, nous avons introduit un amendement au premier alinéa de l'article 1er qui indique les objectifs que se propose d'atteindre le gouvernement : redressement économique et financier, diminution des charges publiques, création d'emplois, assainissement des finances publiques.

Il nous semble que cette manière de circonscrire les pouvoirs spéciaux n'est suffisante ni au regard de l'avis du Conseil d'Etat sur le plan juridique ni du point de vue politique sur ce que doit être la finalité d'une politique au service de la population.

Je rappelle, monsieur le Premier ministre, qu'à la page 21 de son avis fondamental, le Conseil d'Etat indique clairement qu'il faut faire, dans le texte même de la loi, toute la clarté sur les objectifs à réaliser et que c'est la condition indispensable à un contrôle correct de l'application des pouvoirs spéciaux.

Il nous paraît donc nécessaire qu'on puisse juger clairement vos mesures par rapport à la finalité qu'elles prétendent atteindre; et nous pensons que cette finalité doit être l'intérêt général.

C'est la raison pour laquelle nous nous proposons d'ajouter : « Pour autant que ces mesures tendent à l'amélioration du niveau de vie de la population, à un respect plus grand des revenus du travail actif, à la diminution des formalités administratives imposées aux citoyens et aux entreprises, à une meilleure qualité des services rendus au public par l'Etat, à la limitation des atteintes portées par les décisions publiques au cadre de vie ».

Il ne suffit pas à nos yeux de parler de manière impersonnelle de la diminution de charges publiques, du redressement économique et financier, de l'assainissement des finances publiques; ce sont là les moyens d'un objectif, ce n'est pas l'objectif.

J'imagine qu'on ne veut pas assainir ou redresser les finances, ou encore diminuer les charges publiques, pour le plaisir mais plutôt pour atteindre des objectifs de société. C'est l'essentiel de ce débat et la question a été clairement posée.

Or, nous ne sommes pas convaincus, quant à nous, que vos objectifs de société soient de nature à susciter un élan commun de la population de notre pays.

C'est pourquoi nous vous demandons de préciser clairement dans les textes que vous voulez prendre ces mesures pour améliorer le niveau de vie de la population belge.

Si tel n'est pas votre objectif, il est évident que ces mesures sont inacceptables. (*Applaudissements sur les bancs FDF-RW et sur les bancs socialistes.*)

Mme Pétry. — Je m'aperçois, tout comme mes collègues, que le gouvernement ne répond à aucun des points repris dans les amendements. A-t-il décidé de ne plus répondre ?

M. Wyninckx. — Il ne sait pas répondre.

Mme Pétry. — Telle est donc bien la situation.

M. Martens, Premier ministre. — Ceux qui ont entendu la réponse que j'ai donnée hier de 22 h 30 à 23 h 30 savent que j'ai répondu implicitement à cet amendement.

Mme Pétry. — Je l'ai entendue, mais ce n'était pas clair. (*Exclamations sur de nombreux bancs.*)

L'implicite dépend de l'interprétation.

M. Delmotte. — Dans l'intervention qu'il a faite hier, M. le Premier ministre a dit qu'il se limitait à l'aspect juridique. Il n'était en aucune façon question du contenu des amendements. Vous laissez présager par votre attitude l'usage que vous ferez des pouvoirs spéciaux que vous n'avez pas encore. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

M. Martens, Premier ministre. — La deuxième partie de ma réponse, monsieur Delmotte, portait sur le contenu de ces amendements.

Mme Pétry. — C'est pour le faire constater.

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Willy De Clercq.

De heer W. De Clercq, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Mijnheer de Voorzitter, er kan niet het minste misverstand bestaan. Wat de Eerste minister gisteren en ook daarstraks heeft gezegd is duidelijk. Wij denken niet dat het amendement van de geachte heer Moureaux iets kan toevoegen aan de doelstellingen van de regering voor het herstel van onze openbare financiën en van de economische groei, om de koopkracht van de bevolking te beschermen en te komen tot een sanering in ons land. Ik meen niet dat aanvullende teksten daar iets kunnen aan toevoegen.

De heer Wyninckx. — Maar elke verbetering is een verbetering !

M. le Président. — Nous passons au vote sur l'amendement de M. Serge Moureaux et consorts.

Wij gaan over tot de stemming over het amendement van de heer Serge Moureaux c.s.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

164 membres sont présents.

164 leden zijn aanwezig.

91 votent non.

91 stemmen neen.

65 votent oui.

65 stemmen ja.

8 s'abstiennent.

8 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Aerts, Akkermans, André, Aubecq, Bascour, Bens, Bock, Bossicart, Califice, Chabert, Claeys, Clerdent, Close, Coen, Cooreman, Daems, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Bondt, C. De Clercq, R. Declercq, T. Declercq, Decléty, de Clippele, De Cooman, Decoster, le chevalier de Donnée, De Kerpel, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Demuyter, Descamps, De Seranno, Mme

D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Doumont, le comte du Monceau de Bergendal, Février, Geens, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Godinache-Lambert, Goor-Eyben, M. Gramme, Mme Hanquet, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kevers, Kuylen, Lagae, Lagneau, Lavens, Lutgen, Mainil, Mme Mayence-Goossens, M. Noerens, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pedé, Edg. Peetermans, Poma, Rutten, Smeers, Mme Staels-Dompas, MM. Tilquin, M. Toussaint, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uyttendaele, Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborght, Vandermarliere, Vandermeulen, Vandersmissen, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houte, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Verbist, Vermeiren, Waltniel, J. Wathélet, Weckx, Windels et Leemans.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Adriaensens, Basecq, Belot, Boel, Canipel, Capoen, Carpels, Mme Coorens, MM. Coppens, Cudell, De Baere, de Bruyne, Debusseré, Deconinck, De Groeve, Dehousse, Delcroix, Delmotte, Mme De Pauw-Deveen, MM. Désir, De Smeyter, de Wasseige, Deworme, Donnay, Egelmeers, Eicher, Féris, Goossens, Grosjean, Hancké, Hiernaux, Hismans, Hoyaux, Hubin, Humblet, Jandrain, Jorissen, Mme Julliams, MM. Knuts, Lagasse, Lallemand, J. Leclercq, R. Leclercq, Lepaffe, Lowis, Luyten, Mme N. Maes, MM. Matthys, S. Moureaux, Mouton, Pecriaux, J. Peetermans, W. Peeters, Mme Pétry, M. Poulain, Mme Remy-Oger, MM. Seeuws, Th. Toussaint, Vandenheve, Van der Elst, Van Der Niepen, Vandezande, Van In, Van Ooteghem et Vercaigne.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

Mme Jortay-Lemaire, MM. R. Maes, Paque, Royen, Trussart, Mme Van Puymbroeck, MM. Van Roye et Wyninckx.

De Voorzitter. — De heer Wyninckx c.s. stellen volgend amendement voor :

Au même premier alinéa, à la quatrième ligne, entre les mots « en Conseil des ministres » et les mots « prendre toutes les mesures utiles en vue », insérer ce qui suit : « et pour autant que les lois en matière d'expansion économique ne soient pas modifiées, qu'aucune politique de concurrence ne soit élaborée, que la législation sur les loyers ne soit pas modifiée, qu'aucun statut juridique de la société d'une personne ne soit élaboré, que ni la législation sur les baux à ferme, ni la loi sur les petites successions, ni la législation sur les faillites ne soient révisées et qu'aucune modification ne soit apportée aux règles relatives à la démocratisation de l'économie ».

In hetzelfde eerste lid, op de vijfde regel, na de woorden « alle nuttige maatregelen nemen ten einde » in te voegen de woorden « en voor zover geen wijziging van de wetten op de economische expansie wordt tot stand gebracht, geen mededingingsbeleid wordt uitgewerkt, de huurwetgeving niet wordt gewijzigd, geen juridisch statuut van de eenmansvennootschap wordt uitgewerkt, de pachtwetgeving en de wet op de kleine nalatenschappen evenals de faillissementswetgeving niet wordt herzien, geen wijzigingen worden aangebracht aan de vigerende regeling inzake democratisering van de economie ».

Het woord is aan de heer Hancké.

De heer Hancké. — Mijnheer de Voorzitter, dit amendement strekt ertoe op te nemen in de tekst van het eerste lid : « en voor zover geen wijziging van de wetten op de economische expansie wordt tot stand gebracht, geen mededingingsbeleid wordt uitgewerkt, de huurwetgeving niet wordt gewijzigd, geen juridisch statuut van de eenmansvennootschap wordt uitgewerkt, de pachtwetgeving en de wet op de kleine nalatenschappen evenals de faillissementswetgeving niet wordt herzien, geen wijzigingen worden aangebracht aan de vigerende regeling inzake democratisering van de economie ».

In de memorie van toelichting bij het wetsontwerp heeft de regering laten opnemen dat aan deze materies niet zal worden geraakt. Het gaat daar echter om een morele verbintenis.

Indien het inderdaad niet de bedoeling is van de regering daaraan te raken, kan er geen enkele reden zijn om deze morele verbintenis in het wetsontwerp niet in te schrijven.

Om deze reden stellen wij voor die verbintenis in het wetsontwerp op te nemen, zodat alle garanties ter zake zouden voorhanden zijn. (Applaus op de socialistische banken.)

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Willy De Clercq.

De heer W. De Clercq, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, de regering vraagt de verwerping van het amendement. De memorie van toelichting maakt integraal deel uit van het regeringsopzet van dit ontwerp. De bedoelingen van de regering ter zake zijn dus zeer duidelijk.

M. le Président. — Nous passons au vote sur l'amendement de M. Wyninckx et consorts.

Wij gaan over tot de stemming over het amendement van de heer Wyninckx c.s.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

164 membres sont présents.

164 leden zijn aanwezig.

91 votent non.

91 stemmen neen.

60 votent oui.

60 stemmen ja.

13 s'abstiennent.

13 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Aerts, Akkermans, André, Aubecq, Bascour, Bens, Bock, Bossicart, Califice, Chabert, Claeys, Clerdent, Close, Coen, Cooreman, Daems, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Bondt, C. De Clercq, R. Declercq, T. Declercq, Decléty, de Clippele, De Cooman, Decoster, le chevalier de Donnée, De Kerpel, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Demuyter, Descamps, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Doumont, le comte du Monceau de Bergendal, Février, Geens, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Godinache-Lambert, Goor-Eyben, M. Gramme, Mme Hanquet, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kevers, Kuylen, Lagae, Lagneau, Lavens, Lutgen, Mainil, Mme Mayence-Goossens, M. Noerens, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pedé, Edg. Peetermans, Poma, Rutten, Smeers, Mme Staels-Dompas, MM. Tilquin, M. Toussaint, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uyttendaele, Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborght, Vandermarliere, Vandermeulen, Vandersmissen, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houte, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Verbist, Vermeiren, Waltniel, J. Wathélet, Weckx, Windels et Leemans.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Adriaensens, Basecq, Belot, Boel, Canipel, Capoen, Carpels, Mme Coorens, MM. Coppens, Cudell, De Baere, de Bruyne, Debusseré, Deconinck, De Groeve, Dehousse, Delcroix, Delmotte, Mme De Pauw-Deveen, MM. De Smeyter, de Wasseige, Deworme, Donnay, Egelmeers, Eicher, Féris, Goossens, Grosjean, Hancké, Hiernaux, Hismans, Hoyaux, Hubin, Humblet, Jandrain, Jorissen, Mme Julliams, MM. Knuts, Lallemand, J. Leclercq, R. Leclercq, Lowis, Luyten, Mme N. Maes, MM. Matthys, Mouton, Pecriaux, W. Peeters, Mme Pétry, M. Poulain, Mme Remy-Oger, MM. Seeuws, Th. Toussaint, Vandenheve, Van der Elst, Van Der Niepen, Vandezande, Van In, Van Ooteghem et Vercaigne.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

M. Désir, Mme Jortay-Lemaire, MM. Lagasse, R. Maes, S. Moureaux, Paque, J. Peetermans, Royen, Trussart, Mme Van Puymbroeck, MM. Van Roye et Wyninckx.

M. le Président. — M. Lallemand et consorts présentent les amendements que voici :

1. Au premier alinéa de cet article, entre les mots « Conseil des ministres » et « prendre toutes les mesures utiles », insérer le texte suivant : « après avoir demandé et reçu l'avis des Exécutifs régionaux ou communautaires ».

2. Au premier alinéa du même article, entre les mots « le Roi peut, par arrêtés délibérés en Conseil des ministres » et les mots « prendre toutes les mesures », insérer les mots « et sans modifier le texte ou l'application de la loi ordinaire de réformes institutionnel ».

les du 9 août 1980 ou de la loi créant des institutions communautaires et régionales provisoires coordonnée le 20 juillet 1979. »

1. In het eerste lid van dit artikel, tussen de woorden « in Ministerraad overlegde besluiten » en « alle nuttige maatregelen » in te voegen de woorden « na het advies van de gewest- of gemeenschaps-executieven te hebben gevraagd en ontvangen ».

2. In het eerste lid van hetzelfde artikel, na de woorden « kan de Koning bij in Ministerraad overlegde besluiten » in te voegen de woorden « en zonder wijziging van de tekst of de toepassing van de gewone wet tot hervorming der instellingen van 9 augustus 1980 of van de op 20 juli 1979 gecoördineerde wet tot oprichting van voorlopige gemeenschaps- en gewestinstellingen. »

La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand. — Monsieur le Président, chers collègues, je défendrai en même temps ces deux amendements.

Dans notre premier amendement nous demandons d'insérer le membre de phrase suivant : « après avoir demandé et reçu l'avis des Exécutifs régionaux et communautaires ».

Pourquoi cette exigence ? Parce que, lors de la confection du projet de loi, nous l'avons souligné à plusieurs reprises, les garanties juridiques d'une bonne harmonie entre les trois pouvoirs dégagés par la réforme de 1980 : Etat, régions et communautés, ont été gommées.

Nous avons entendu hier un exposé, très clair d'ailleurs, du Premier ministre portant sur l'article 32 de la loi ordinaire de réformes institutionnelles du 9 août 1980. Il est apparu que le gouvernement n'avait pas « fait sa religion » sur la portée de cet article 32, puisqu'il ne parvient pas, selon ses propres aveux, à se déterminer sur la nature des pouvoirs spéciaux. Le Premier ministre a souligné que les arrêtés de pouvoirs spéciaux ne sont pas une loi et qu'à ce titre ils ne sont pas visés par le paragraphe premier de l'article 32. Selon lui il n'est pas davantage certain qu'ils soient des projets de décision dont parle le paragraphe 2 du même article 32. Par voie de conséquence, cette concertation, que les régions et les communautés devraient exiger du gouvernement, n'est pas garantie, le gouvernement ne pouvant dire s'il l'acceptera. Il nous dit qu'il n'est pas convaincu — ce qui est assez extraordinaire après un mois et demi de débats — que ses arrêtés de pouvoirs spéciaux soient des arrêtés royaux.

Cette situation est inquiétante car elle fait échapper les arrêtés de pouvoirs spéciaux aux mécanismes de concertation mis en place par la loi d'août 1980, et qui permet à toute région et à toute communauté qui se sentirait lésée dans ses intérêts d'imposer un temps de négociation au gouvernement, avant ou après la publication d'une loi ou d'un arrêté royal.

Vous mesurez, dès lors, le risque énorme que représente le vote d'une loi de pouvoirs spéciaux alors que la clarté n'est pas faite sur cet aspect du problème.

On nous a dit que le Conseil d'Etat serait consulté en temps opportun. Il est assez ahurissant qu'il ne l'ait pas encore été !

Certes, M. le Premier ministre a invoqué hier l'existence de garanties parmi lesquelles il a cité le recours au Conseil d'Etat.

Toutefois, des remarques s'imposent.

D'abord, les avis du Conseil d'Etat ne sont pas nécessairement publiés et le gouvernement se garde bien de s'engager à le faire.

D'autre part, les avis du Conseil d'Etat ne portent pas sur les conflits d'intérêts, mais sur les conflits de compétence. Le Conseil examine si le gouvernement est resté dans le cadre de ses compétences, mais il ne peut évidemment détecter les conflits d'intérêt qui pourraient naître entre les pouvoirs.

Le projet de pouvoirs spéciaux qui nous est soumis présente donc une lacune d'importance. Il n'assure pas une information convenable des exécutifs régionaux et communautaires et de surcroît le gouvernement ne veut pas nous dire s'il acceptera de se plier aux exigences du 2 de l'article 32. Il ne nous dit pas s'il donnera suite à une demande émanant d'une région ou d'une communauté et qui serait fondée sur cet article 32.

Voilà le problème. Vous conviendrez qu'une telle lacune juridique doive être comblée. Comment peut-on s'y prendre ?

De diverses manières. Nous avons déposé plusieurs amendements pour éviter qu'à posteriori — ce qui serait fort grave —, après publication des arrêtés royaux, ne surgissent des conflits d'intérêts qu'on aurait pu éviter si le mécanisme défendu par le Premier ministre, il y a un an et demi, était véritablement garanti. Or, il ne l'est pas ; le gouvernement l'a répété hier encore par la voix autorisée du don chef.

Quels sont les remèdes ?

Nous demandons que soit sollicité, préalablement au vote et à la publication de ces arrêtés royaux de pouvoirs spéciaux, l'avis des Exécutifs régionaux et communautaires pour éviter les contradictions que je viens d'évoquer et parer à des conflits d'intérêts. Ceux-ci, s'ils étaient mal réglés, peuvent engendrer d'autres conflits, notamment de compétence, lorsqu'une région se sentira injustement menacée par le refus du gouvernement de se plier à l'article 32.

Je vous demande dès lors de voter ce premier amendement.

Je souhaite également que le Sénat adopte le deuxième amendement qui s'inspire d'une philosophie proche du premier. Le texte précise que le gouvernement ne pourra pas modifier le texte ou les modalités d'application de la loi ordinaire de réformes institutionnelles du 9 août 1980 ou de la loi créant des institutions communautaires et régionales provisoires, coordonnée le 20 juillet 1979.

Pourquoi cette précision ?

M. le Premier ministre, je le sais fort bien, a répété à plusieurs reprises qu'il ne sera pas touché à la loi du 9 août 1980, dite « loi ordinaire ». C'est fort bien mais que peut bien valoir une telle garantie lorsqu'on donne aux textes des interprétations qui finissent par vider de sens, les dispositions les plus importantes, notamment celles qui concernent les mécanismes de concertation.

Nous souhaiterions, en tout état de cause, que les engagements du gouvernement soient précisés dans un texte de loi. Autrement le gouvernement pourra enfreindre sa parole sans que les tribunaux puissent sanctionner le manquement aux promesses verbales. Le gouvernement s'abritera derrière tous les « notamment » dont il a truffé le projet.

Habitant Bruxelles, je dois souligner que nous ne pourrions davantage admettre que, par les pouvoirs spéciaux, on modifie, directement ou indirectement, les mécanismes de la régionalisation provisoire dont Bruxelles est toujours, si je puis dire, affligée, puisqu'elle n'a pas encore son statut régional. Je redoute que des modifications faites par arrêtés de pouvoirs spéciaux ne veuillent préfigurer la réforme fondamentale qui doit s'opérer au sein d'une large concertation parlementaire.

Nous souhaitons dès lors que le gouvernement s'engage non par des paroles mais par des écrits. (*Applaudissements sur les bancs socialistes et sur certains autres bancs.*)

M. le Président. — La parole est au Premier ministre.

M. Martens, Premier ministre. — Monsieur le Président, je puis répondre très concrètement et très précisément en ce qui concerne ces deux amendements.

Le premier est vraiment sans objet. En effet, le projet lui-même, en son article 3, paragraphe 2, contient cette disposition : « Sous réserve du paragraphe premier, les arrêtés visés aux articles premier et 2 peuvent, en cas d'urgence, être pris sans qu'il faille solliciter les avis ou attendre les propositions prescrits par des dispositions autres que celles de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles. »

Concrètement, ce texte signifie que, même en cas d'urgence, le gouvernement est, selon le prescrit de la loi, obligé de demander l'avis des Exécutifs communautaires et régionaux.

L'amendement est donc, je le répète, sans objet.

M. le Président. — La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand. — Un mot seulement, monsieur le Président.

En fait, monsieur le Premier ministre, la loi spéciale qui organise la prévention des conflits de compétence, ce dont le Conseil d'Etat s'occupe, n'organise pas la prévention des conflits d'intérêts.

M. le Président. — La parole est au Premier ministre.

M. Martens, Premier ministre. — Quant au deuxième amendement, monsieur le Président, je l'ai dit hier encore, le gouvernement appliquera non seulement la loi spéciale du 8 août de réformes institutionnelles, mais aussi la loi ordinaire du 9 août et la loi coordonnée du 20 juillet 1979 sur la régionalisation provisoire.

La loi du 9 août contient toute la procédure du règlement des conflits d'intérêts. Nous appliquerons également ces dispositions. Si des difficultés d'interprétation surgissent, nous demanderons l'avis du Conseil d'Etat.

La question posée au Sénat n'est donc pas de modifier la loi du 9 août. Le gouvernement s'est engagé à l'appliquer, y compris ce qui concerne la procédure de règlement des conflits de compétence et des conflits d'intérêts. Il le fera d'autant plus qu'il s'est engagé à demander l'avis du Conseil d'Etat en cas de difficulté d'interprétation.

C'est la quatrième fois que je réponds sur ce point sans aucune ambiguïté.

Pour en revenir au premier amendement de M. Lallemand et consorts, il s'avère, je le répète à nouveau, sans objet, puisque l'article 3, paragraphe 2, du projet, contient la disposition qu'il propose d'insérer à l'article premier.

M. le Président. — La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand. — C'est vrai, monsieur le Premier ministre, je conviens que vous l'avez dit. Puisque vous l'avez affirmé avec tant de clarté, nous estimons qu'il serait beaucoup plus opérant, juridiquement, que ce fût inscrit dans un texte.

Par ailleurs, je crois que le Sénat conviendra avec nous qu'il est anormal que l'application de cette concertation que nous avons défendue ici, semaine après semaine, sur base de textes que vous défendiez en 1980, dépende au bout du compte d'un avis du Conseil d'Etat donné à posteriori, après le vote de la présente loi.

Imaginez que le Conseil d'Etat considère que les arrêtés de pouvoirs spéciaux ne rentrent pas dans le cadre de l'article 2, ni de l'article 1er. Que se passera-t-il? Allez-vous vous concerter? Irez-vous au comité de concertation? Il est élémentaire de le savoir. Nous n'allons pas laisser dépendre une disposition législative aussi capitale du seul avis du Conseil d'Etat donné après le vote de la loi sur les pouvoirs spéciaux. Une réponse s'impose et nous n'en avons pas.

M. Martens, Premier ministre. — Si, nous allons appliquer la loi correctement et intégralement.

Que voulez-vous? Changer la loi maintenant?

M. Lallemand. — Nous allons proposer un amendement visant à préciser que le paragraphe 2 de l'article 32 s'applique à ce projet.

M. Martens, Premier ministre. — Vous pouvez simplement demander que la loi soit appliquée. La réponse du gouvernement est claire: elle le sera.

M. Lallemand. — Il y a à tout le moins une confusion dans la loi, monsieur le Premier ministre, puisque nous ne parvenons pas à nous mettre d'accord sur la portée et sur la nature d'un arrêté royal de pouvoirs spéciaux.

Puisque vous ne voulez pas nous dire que c'est un arrêté royal au sens du paragraphe 2, et que vous nous dites par ailleurs que ce n'est pas un projet de loi, un problème législatif majeur se pose.

M. le Président. — La parole est à M. Serge Moureaux.

M. S. Moureaux. — Monsieur le Président, monsieur le Premier ministre, le problème soulevé par notre collègue, M. Lallemand, est très important et je souhaite que le gouvernement y soit très attentif. Il aura l'occasion de nous donner une réponse claire lorsque nous aborderons ce problème capital dans le texte de la loi.

C'est la raison pour laquelle j'interviens à ce stade de la discussion. Nous voterons l'amendement déposé par M. Lallemand et consorts, car il a pour but d'imposer, avant de prendre des arrêtés de pouvoirs spéciaux, l'avis des Exécutifs régionaux et communautaires afin de permettre à ceux-ci de faire fonctionner les mécanismes protecteurs qui sont les leurs en vertu de la loi du 9 août 1980.

C'est là effectivement, monsieur le Premier ministre, que votre réponse pêche. Il est clairement indiqué dans le projet que les avis résultant de la loi du 8 août 1980 seront pris. Sur ce point, il n'y a plus de discussion. Mais ce qui n'est pas indiqué, bien au contraire, c'est que vous tiendrez compte des procédures de protection des régions et des communautés, prévues dans la loi du 9 août 1980 en matière, notamment, de conflits d'intérêts.

Où l'intervention de notre collègue Lallemand devient tout à fait capitale — et je voudrais qu'une confusion ne naisse pas à ce stade du débat —, c'est à propos de l'article 3, paragraphe 2, dans lequel vous vous donnez le pouvoir d'esquiver les avis généralement quelconques, sauf ceux résultant de la loi du 8 août.

Je vous ai indiqué en commission et je vous le répète à cette tribune, que la procédure d'avis de l'article 32 n'est pas une procédure que vous pouvez esquiver à travers l'article 3, paragraphe 2. Il nous paraît évident qu'il ne s'agit pas là d'une procédure d'avis, mais d'une procédure de recours de type contentieux qui permet aux

régions et aux communautés de défendre leurs intérêts. C'est une méthode qui doit leur permettre d'introduire les recours nécessaires devant la commission de concertation.

Bien entendu, le terme « avis » ne peut pas recouvrir cette notion de recours. Vous ne pouvez pas vous abriter derrière l'exemption de l'article 3, paragraphe 2, pour esquiver cette procédure de protection.

Je veux insister sur ce point: ici, quand on parle d'avis, on n'envisage évidemment pas des mesures de recours en matière de conflit d'intérêts. Cela devait être précisé pour éviter toute confusion dans les esprits. (*Applaudissements sur divers bancs.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van In.

De heer Van In. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, de teksten geven geen sluitende zekerheid dat de soevereiniteit — een groot woord — van de gemeenschappen zal worden gerespecteerd. Ik ga daar niet over uitweiden. Wij hebben hierover reeds uitvoerig gedebatteerd.

Onze fractie heeft besloten de amendementen, ertoe strekkende de soevereiniteit beter te vrijwaren, te steunen. Dit wil niet zeggen dat wij daarvoor herhaaldelijk op de tribune zullen komen.

Mijnheer de Voorzitter, er zijn een aantal amendementen waarin wordt gesproken over « een advies », ofwel over « een eensluidend advies ». Hoe het ook zij, de stemming die nu zal worden uitgebracht, zal, zeker wat onze fractie betreft, voor alle andere amendementen richtinggevend zijn. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à M. Dehousse.

M. Dehousse. — Monsieur le Président, sur ce point ma justification de vote porte sur la disponibilité dont a fait preuve le Premier ministre en répétant, à plusieurs reprises, les intentions très claires qui étaient les siennes. Par conséquent, dans l'ordre normal des choses j'aurais une tendance à me satisfaire de ses déclarations.

Mais je me permets de rappeler devant le Sénat que, du printemps 1980 au printemps 1981, le Premier ministre a présidé quatre gouvernements successifs, dont aucun n'était évidemment lié par les engagements pris par les précédents, à tel point qu'ils ont suivi des politiques différentes, notamment dans le domaine des relations entre le gouvernement central, les régions et les communautés.

Dans un rapport qui touche aux pouvoirs spéciaux — M. De Bondt doit très bien le connaître puisqu'il s'agit du rapport concernant la loi de 1976 sur les fusions de communes —, une phrase mérite d'être méditée sinon par tous les parlementaires du moins par tous les ministres, à savoir qu'une déclaration qui est faite ne représente jamais que celle d'un ministre. C'est un point qui, pour nous, est fondamental, d'autant plus que le gouvernement actuel se propose, en ce qui concerne le Fonds des communes — et nous attendons toujours la réponse de M. Nothomb — de déroger à la promesse formelle faite en 1976 de ne plus le réduire. Dès lors, ce n'est nullement la personnalité du Premier ministre qui est en cause, ni la confiance que, personnellement, j'accorde à l'engagement qu'il prend, mais c'est une question de principe; les régions et les communautés doivent être protégées par un texte et non pas seulement par la parole d'un Premier ministre, quel qu'il soit. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

M. le Président. — Nous passons au vote sur le premier amendement de M. Lallemand et consorts.

Wij gaan over tot de stemming over het eerste amendement van de heer Lallemand c.s.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

166 membres sont présents.

166 leden zijn aanwezig.

93 votent non.

93 stemmen neen.

66 votent oui.

66 stemmen ja.

7 s'abstiennent.

7 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Aerts, Akkermans, André, Aubecq, Bascour, Bens, Bock, Bossicart, Califice, Chabert, Claeys, Clerdent, Close, Coen, Cooreman, Daems, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Bondt, C. De Clercq, R. Declercq, T. Declercq, Decléry, de Clippele, De Cooman, Decoster, le chevalier de Donnée, De Kerpel, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Demuyter, Descamps, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Doumont, le comte du Monceau de Bergendal, Février, François, Geens, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Godinache-Lambert, Goor-Eyben, M. Gramme, Mme Hanquet, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kevers, Kuylen, Lagae, Lagneau, Lavens, Lutgen, Mainil, Mme Mayence-Goossens, M. Noerens, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pede, Edg. Peetermans, Poma, Rutten, Smeers, Sondag, Mme Staels-Dompas, MM. Tilquin, M. Toussaint, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uyttendaele, Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborcht, Vandermarliere, Vandermeulen, Vandersmissen, Vangeel, Vangronsveld, Vandevoort, Van Herck, Van Herreweghe, Van houtte, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Verbist, Vermeiren, Waltniel, J. Wathelet, Weckx, Windels et Leemans.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Adriaenssens, Basecq, Belot, Boel, Canipel, Capoen, Carpels, Mme Coorens, MM. Coppens, Cudell, De Baere, de Bruyne, Debusseré, Deconinck, De Groeve, Dehousse, Delcroix, Delmotte, Mme De Pauw-Deveen, MM. Désir, De Smeyter, de Wasseige, Deworme, Donnay, Egelmeeers, Eicher, Féris, Goossens, Grosjean, Hancké, Hiernaux, Hismans, Hoyaux, Hubin, Humblet, Jandrain, Jorissen, Mme Julliams, MM. Knuts, Lagasse, Lallemand, J. Leclercq, R. Leclercq, Lepaffe, Lowis, Mme N. Maes, MM. Matthys, S. Moureaux, Mouton, Paque, Pecriaux, J. Peetermans, W. Peeters, Mme Pétry, M. Poulain, Mme Remy-Oger, MM. Seeuws, Spitaels, Th. Toussaint, Vandenove, Van der Elst, Van Der Niepen, Vandezande, Van In, Van Ooteghem et Vercaigne.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

Mme Jortay-Lemaire, MM. R. Maes, Royen, Trussart, Mme Van Puymbroeck, MM. Van Roye et Wyninckx.

M. le Président. — Nous passons au vote sur le second amendement de M. Lallemand et consorts.

Wij gaan over tot de stemming over het tweede amendement van de heer Lallemand c.s.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

166 membres sont présents.

166 leden zijn aanwezig.

92 votent non.

92 stemmen neen.

67 votent oui.

67 stemmen ja.

7 s'abstiennent.

7 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Aerts, Akkermans, André, Aubecq, Bascour, Bens, Bock, Bossicart, Califice, Chabert, Claeys, Clerdent, Close, Coen, Cooreman, Daems, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Bondt, C. De Clercq, R. Declercq, T. Declercq, Decléry, De Cooman, Decoster, le chevalier de Donnée, De Kerpel, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Demuyter, Descamps, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Doumont, le comte du Monceau de Bergendal, Février, François, Geens, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Godinache-Lambert, Goor-Eyben, M. Gramme, Mme Hanquet, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kevers, Kuylen, Lagae, Lagneau, Lavens, Lutgen, Mainil, Mme Mayence-Goossens, M. Noerens, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pede, Edg. Peetermans, Poma, Rutten, Smeers, Sondag, Mme Staels-Dompas, MM. Tilquin, M. Toussaint, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uyttendaele,

Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborcht, Vandermarliere, Vandermeulen, Vandersmissen, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houtte, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Verbist, Vermeiren, Waltniel, J. Wathelet, Weckx, Windels et Leemans.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Adriaenssens, Basecq, Belot, Boel, Canipel, Capoen, Carpels, Mme Coorens, MM. Coppens, Cudell, De Baere, de Bruyne, Debusseré, Deconinck, De Groeve, Dehousse, Delcroix, Delmotte, Mme De Pauw-Deveen, MM. Désir, De Smeyter, de Wasseige, Deworme, Donnay, Egelmeeers, Eicher, Féris, Goossens, Grosjean, Hancké, Hiernaux, Hismans, Hoyaux, Hubin, Humblet, Jandrain, Jorissen, Mme Julliams, MM. Knuts, Lagasse, Lallemand, J. Leclercq, R. Leclercq, Lepaffe, Lowis, Luyten, Mme N. Maes, MM. Matthys, S. Moureaux, Mouton, Paque, Pecriaux, J. Peetermans, W. Peeters, Mme Pétry, M. Poulain, Mme Remy-Oger, MM. Seeuws, Spitaels, Th. Toussaint, Vandenove, Van der Elst, Van Der Niepen, Vandezande, Van In, Van Ooteghem et Vercaigne.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

Mme Jortay-Lemaire, MM. R. Maes, Royen, Trussart, Mme Van Puymbroeck, MM. Van Roye et Wyninckx.

M. le Président. — Nous abordons maintenant la discussion du 1° de l'article 1er.

Het woord is aan de heer de Smeyter.

De heer de Smeyter. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, mijn bijdrage zal zich beperken tot het formuleren van een aantal bescheiden bedenkingen.

Verscheiden ministers hebben reeds voor de camera of in de pers een analyse gegeven van de moeilijke situatie waarin ons land zich bevindt. Zij hebben een aantal cijfers geciteerd die zeer indrukwekkend waren. Het economisch herstel zien zij voornamelijk gebeuren langs het herstel van de concurrentiekracht van de ondernemingen, die er voornamelijk moet komen door het toekennen van fiscale vrijstellingen en allerhande voordelen en door verlaging van de kosten.

Dit is een beperkte conclusie, omdat men aldus voorbijgaat aan de belangrijke structurele gebreken van onze economie, aan de zwakheid en, in belangrijke mate, het in gebreke blijven van het privé-initiatief.

Jaren heeft dit privé-initiatief geprofiteerd van een gunstige economische omgeving en, waarom het niet zeggen, ook van de zeer liberale politiek van de overheid ten opzichte van de bedrijven. Nu die economische omgeving veranderd is, stellen wij vast hoe weinig aangepast de structuur van onze economie is. Dat is toch wel het duidelijkste bewijs van het falen van degenen die al zolang, en heel alleen, het beheer van onze ondernemingen in handen hebben.

Als u, mijnheer de Eerste minister, spreekt van de concurrentiekracht van onze ondernemingen, dan had ik graag gezien dat u dit in de eerste plaats zou vermelden.

Beheersen van de kostprijselementen is inderdaad belangrijk, maar in mijn optiek spreken we dan ook van een betere organisatie van de produktie, een produktiegericht produceren, een aangepaste commerciële politiek, ook van de ondernemingen, en een degelijk management.

De loonkost is een indicator die erop wijst dat er bij bovenvermelde factoren iets misloopt. Het zijn niet alleen de loonkosten, zoals Vice-Eerste minister De Clercq zegt, die de concurrentiekracht van de ondernemingen bepalen, maar er zijn tevens de troeven op het vlak van de kwaliteit in een aantal domeinen, op het vlak van de techniek en de produktiviteit van de arbeiders. Wij hebben deze troeven en wij moeten ze zo vlug mogelijk volledig kunnen uitspelen. Daarom moet er in overleg verder worden gewerkt.

Op de laatste ronde-tafelconferentie waren de regering en de vakbonden bereid te spreken over het geheel van het industrieel beleid, terwijl het toch het patronaat was dat de deur heeft dichtgeklapt, omdat het hem niet lukte, op de eerste plaats en vóór alles, een beslissing te hebben over de indexering. Vandaag heeft het patronaat zijn zin gekregen en daarmee weten wij onmiddellijk welke keuze deze regering heeft gemaakt. Voor de werknemers heeft die indexering nochtans een bijzondere betekenis, ongeacht of de wijziging van de modaliteiten ervan economisch nuttig is.

De indexkoppeling is vastgelegd in akkoorden die het gevolg zijn van een matiging op andere eisen. Het belangrijkste doel is het be-

houd van de koopkracht, in sommige CAO's en dan nog met drie maanden vertraging.

Welke ernstige middelen zijn er nog voorhanden om de regering te dwingen een bewust prijzenbeleid te voeren als de dreiging van de indexstijgingen niet meer bestaat? Is er een grotere rem mogelijk tegen het gevaar van de opheffing van de pariteit van onze munt, dan de automatische indexering in de huidige vorm?

Ook deze regering heeft beloofd dat er overleg zal worden gepleegd over, — ik citeer een geliefde uitdrukking van de regering —, «onder meer» de wijziging van de modaliteiten van de koppeling van de lonen aan het indexcijfer.

Is het nog overleg als de regering, autoritair, de door vrije onderhandelingen tussen twee partners die haar vreemd zijn tot stand gekomen akkoorden met de voeten treedt?

Het enige waar nog over gepraat kan worden is hoeveel procent elk van de geïsoleerde moet inleveren. Het totaalbedrag van de inlevering is gekend en ook de slachtoffers.

Wat de zaak nog erger maakt is de afdreiging die de regering eraan koppelt. Waar is de rechtszekerheid in dit geval?

Op welke juridische basis plaatst de regering zich hier?

Als de regering zou eisen haar steun te koppelen aan bepaalde voorwaarden zoals loonkostenvermindering, zou het voorstel ten minste gevolgd kunnen worden door besprekingen tussen directie en personeel.

De regering blaast de volledige sociale overlegstructuur in dit land op.

Welke CAO biedt nog voldoende bescherming als de overheid zich een dergelijke houding permitteert? Dan kunnen in feite ook alle privé-ondernemingen alle CAO op de helling zetten.

Wat is dan nog de rol van de paritaire comités die in de verschillende sectoren van onze nijverheid toch een niet onaanzienlijke rol hebben gespeeld in het creëren van een gunstig klimaat?

De heer Gol heeft gezegd dat niet wordt getornd aan de rechten van het individu. Zijn de collectieve arbeidsovereenkomsten die hier met voeten worden getreden, niet de waarborg voor de individuele werknemer dat hij recht heeft op een welbepaald loon? Dat recht wordt trouwens ook gewaarborgd door een internationale conventie.

De houding van de regering is hier inderdaad in strijd met conventie nr. 98 over het recht op vereniging en op collectieve onderhandelingen, goedgekeurd door de internationale arbeidsconferentie van Genève in 1949, door België bekrachtigd.

Hier riskeert België een veroordeling, naast voornamelijk Zuid-Amerikaanse en Zuidoost-Aziatische landen. Wij zijn trouwens in goed gezelschap, het Engeland van Thatcher hoort daar ook bij.

Is dat het door de regering aangeboden overleg? Daarvoor kan ze best op voorhand worden bedankt.

Zelfs in patronale kringen wijst men er hier en daar op dat die inlevering ook concurrentievervalsende elementen bevat en dat ook de patroons gerechtigd zijn diezelfde inlevering op dezelfde manier op te eisen.

Deze regering gaat nog verder dan het patronaat tot nu toe ooit is durven gaan. Dat is niet alleen onrechtvaardig, het is een schandelijk machtsmisbruik.

Dit is geen nieuw beleid, dit is een ander beleid, dat zelfs bij Thatcher en Reagan ook door het patronaat wordt gecontesteerd.

In dezelfde context spreekt de regering ook nog over het bevorderen van het Europese sociaal overleg en de verlenging van de interprofessionele CAO. Dat klinkt wel wat cynisch. Voor mij is het een catastrofaal beleid.

Ik wil het ook, zeer kort, over de sociale sector hebben.

De regering beweert dat zij de fundamentele beginselen van de sociale sector veilig stelt, maar ik wijs erop dat men, onder voorwendsel alles te doen om de inkomsten te beperken of de uitgaven te beknootten, in feite de elementaire regels van de sociale sector volledig kan uithollen.

In dat verband wil ik zeer duidelijk weten wat de regering precies van zins is.

Ik vraag ook dat de instelling van een koninklijke commissie voor de wet op de hervorming van de sociale sector niet onder de volmachten zou vallen, maar het voorwerp zou uitmaken van een grondige bespreking in het Parlement.

Een andere opmerking betreft het tewerkstellingsplan. Het plan dat de regering in die zin wenst uit te werken doet bij mij grote vragen rijzen. Ik vraag mij af of de sociale sector ook zal worden aangepast aan het systeem van de deeltijdse arbeid. Zal een te grote uitbreiding van dit systeem geen nieuwe werknemers aanbrengen op de

arbeidsmarkt, zodanig dat daar waar het de bedoeling was de werkloosheid op te slopen, nieuwe werklozen bij het reeds bestaande aantal zullen voegen en de werkloosheid dus niet zal verminderen.

Vooraleer deze maatregelen te nemen, zou de regering een grondige studie in dat domein moeten ondernemen. Gezien de samenstelling van deze regering houden wij echter ons hart vast. Wij vrezen voor onze sociale zekerheid, een juweel waarop wij trots kunnen zijn. Iedereen weet dat het stelsel aan wijziging toe is, maar voor ons mag het niet bij volmachten gebeuren. Een ruime consensus in dit domein is zeker nodig. *(Applaus op de socialistische banken.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Seeuws.

De heer Seeuws. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren ministers, waarde collega's, bij het primo van artikel 1 van de volmachtenwet aangaande de voorgenomen ont koppeling van de lonen, wedden en sociale vergoedingen aan de index van de consumptieprijzen, zou ik heel in het bijzonder willen stilstaan bij en in de Senaatscommissie door tal van collega's gestelde vragen over de draagwijdte en over de juiste betekenis van de in het hoofdstuk I, punt 2, 6°, van het regeerakkoord bedoelde tekst, die bepaalt dat in het raam van een grotere doorzichtigheid van het bedrijfsbeheer de regering maatregelen zal nemen om de ondernemingsraden voldoende informatie te verstrekken.

Graag hadden we dus van de regering vernomen op welke precieze wijze de werknemers zullen kunnen betrokken worden in het opvolgen van de matigingsinspanningen die zij zich zullen moeten getroosten en die het bedrijfsbeheer ten goede moeten komen.

Tijdens de bespreking in de bijzondere Senaatscommissie is gebleken dat daarop zowel in het regeerakkoord als in het Kamerverslag door de regering sterk de nadruk werd gelegd. Anderzijds kan men wel uit het Kamerverslag leren dat de amendementen die door de Vlaamse socialistische werden ingediend om een daadwerkelijk controlerecht van de werknemers in te stellen, werden weggewimpeld. Het is dus zeker wenselijk om hierop in te gaan en bij de regering te toetsen naar de wijze waarop ze dit opvolgingsrecht door de arbeiders en bedienden in de bedrijven zal organiseren.

Ik hoop, mijnheer de Vice-Eerste minister, dat hierover een grondige discussie mag ontstaan waarbij ik dan wellicht op de medewerking van mijn collega's die bij de christelijke arbeidersbeweging aaneunen zal kunnen rekenen omdat ook bij hen hard wordt aangedrongen op een degelijk inzichtrecht van alle werknemers in alle bedrijven.

Ik zou mijn uiteenzetting dan ook in twee grote delen willen splitsen: enerzijds, voornamelijk over het bedrijfsleven en anderzijds, ook de overheidssector, die in al die palabers soms wordt vergeten. Men krijgt trouwens door de verklaringen van deze regering sterk de indruk dat de ambtenaar eerder bekeken wordt als een mechanisch onderdeelje in een groot bestel, dan wel ervaren wordt als een volwaardig burger die bereid is mede bij te dragen tot de verwezenlijking van het algemeen welzijn.

Wat nu het inzichtrecht van arbeiders en bedienden in de bedrijven aangaat, als men de verklaringen van de regering mag geloven, wordt door deze beschikking een klimaat geschapen waarbij kan worden gesteld dat een werkelijke vernieuwing tot stand zal worden gebracht. Persoonlijk denk ik evenwel dat wij hier in feite staan voor goedkope beweringen die echter weinig concrete resultaten zullen opleveren, aangezien er reeds een informatierecht bestaat ter zake.

Wij kennen allen de rol en de functie van de ondernemingsraad. Volgens de wettelijke beschikkingen dient het ondernemingshoofd aan de raad economische en financiële informatie te verstrekken op basis van het koninklijk besluit van 27 november 1973, houdende reglementering van deze inlichtingen. Ik wil er hierbij aan herinneren dat in dit pakket van informatie een jaarlijkse en periodieke, of driemaandelijks voorlichting vervat zit, waarbij de patroon duidelijk dient aan te stippen wat ten opzichte van het verleden gewijzigd is en hoe hij het beleid tijdens de eerstvolgende periode ziet, aan de hand van een reeks indicatoren die kunnen worden gehaald uit de boekhoudkundige organisatie van het bedrijf.

Wat meer is — en dit met het oog op het probleem dat vandaag wordt besproken —, nog niet zolang geleden heeft de vorige minister van Economische Zaken bij koninklijk besluit van 12 augustus 1981 een wijziging gebracht aan het hoger vermelde besluit. Als ik het verslag aan de Koning bekijk, dan lees ik — en ik citeer: «Sinds kort heeft de overheid een meer actieve politiek uitgewerkt om de toestand van de ondernemingen op economisch en tewerkstellingsvlak te verbeteren. Het lijkt dan ook gewenst de werknemers hiervoor in te lichten.

Om deze reden werd gebruik gemaakt van het huidige mechanisme dat door het koninklijk besluit van 1973 werd ingesteld. Zo zal volgens artikelen 1 en 2 tijdens de jaarlijkse voorlichting een informatie verstrekt worden. Vertrekkende van een verslag dat door het ondernemingshoofd zal worden toegelicht. Op deze wijze zal in de ondernemingsraad een dialoog kunnen ontstaan waarbij de aandacht kan gaan naar de gunstige gevolgen die de maatregelen van de overheid hebben gehad op het ondernemingsbeleid in het algemeen en op het tewerkstellingsbeleid in het bijzonder.

Artikel 3 voorziet dan in de periodieke opvolging zoals reeds uitgewerkt in artikel 24 van het koninklijk besluit dat de periodieke voorlichting voorschrijft, te weten ten minste om de drie maanden. »

Ik hoop dat iedereen erin geslaagd is dit citaat duidelijk te volgen en dan vraag ik mij af wat deze regering hieraan nog wenst te wijzigen. Ik heb daarover het verslag aan de Koning nagelezen. Kijkt men naar het beschikkend gedeelte, dan stelt men vast dat tijdens de jaarlijkse voorlichting en tijdens de driemaandelijks voorlichting het ondernemingshoofd toelichting moet verschaffen bij middel van een schriftelijk verslag waarin hij de weerslag heeft vermeld van de maatregelen die de overheid getroffen heeft met het oog op het opvangen en verminderen der sociale-zekerheidslasten en sociale lasten van de ondernemingen.

Ook inzake tewerkstelling wordt de ondernemingsraad ingelicht. Er bestaat een CAO nr. 9, afgesloten in de nationale arbeidsraad, die het ondernemingshoofd verplicht een omstandige informatie aan de ondernemingsraad te bezorgen omtrent de tewerkstellingsproblematiek in de onderneming.

Bekijkt men dus het probleem van het opvolgingsrecht van arbeiders en bedienden in de bedrijven vanuit het oogpunt van de mede te delen informatie, dan meen ik dat de maatregelen die in 1973 en enkele maanden geleden werden uitgevaardigd voldoende ruim zouden moeten zijn, indien tenminste ook de wettelijke beschikkingen werden toegepast en de arbeidersafgevaardigden daarbij ook deskundig werden geholpen om hun controlerecht effectief waar te maken.

Het gaat niet op dat men ten aanzien van arbeiders en bedienden beweert dat nieuwe maatregelen zullen worden getroffen die feitelijk reeds bestaan, maar niet ten volle kunnen worden uitgeoefend.

Het is wel nodig dat de minister van Economische Zaken zijn inspectiediensten een duidelijke opdracht geeft om toe te kijken op de reële toepassing van deze bepalingen, naar aanleiding van de uitgevaardigde volmachtbesluiten.

Ik nodig dan ook de regering uit in de uitvoeringsbesluiten te vermelden dat de minister van Economische Zaken verplicht wordt bij de commissie voor de Economische Zaken om de drie maanden verslag uit te brengen omtrent de vaststellingen die door zijn inspectiedienst werden gedaan. Wij horen nooit iets over de gevolgen van de getroffen maatregelen.

Ik hoop dan ook dat de minister van Economische Zaken hier zal kunnen bevestigen dat hij bereid zal zijn de inspectiediensten daadwerkelijk in te zetten om een stipte toepassing der informatieplicht te bekomen.

Maar het probleem is ruimer.

Het gaat niet alleen om een informatierecht, het gaat ook om een opvolgingsrecht. Het is interessant de leden van de ondernemingsraad daadwerkelijk in te lichten, maar men moet er ook over waken dat ze de middelen krijgen om, wanneer ze vaststellen dat hun bedrijfsleider de opbrengsten van de matiging niet daadwerkelijk aanwendt voor de onderneming, deze vaststelling aan de overheid door te seinen.

Wellicht kan ook hier de inspectiedienst van Economische Zaken ingeschakeld worden en het hangt dan van de betrokken minister af om daadwerkelijk tegen deze misbruiken te reageren.

Tenslotte wil ik in dit hoofdstuk nog het probleem aansnijden van de syndicale afvaardiging. Zoals u weet, zijn de ondernemingsraden ingesteld in de bedrijven met ten minste 100 personeelsleden, en de vraag kan worden gesteld — en ik zou graag horen van de regering wat haar mening is — of dit opvolgingsrecht ook niet moet worden georganiseerd in bedrijven die minder dan 100 personeelsleden tellen langs de vakbondsafvaardiging om.

Ik kan aanvaarden dat zulks in de kleinste bedrijven moeilijk kan zijn, maar daar waar een syndicale afvaardiging bestaat, moet er door de werkgevers aan de syndicale afgevaardigde een informatie verschaft worden omtrent de gevolgen van het matigingsbeleid in het desbetreffend bedrijf.

Tot nu toe werden de materies inzake de syndicale afvaardiging geregeld bij sociale akkoorden. De basis zat vervat in de CAO 5 en 5bis van de Nationale Arbeidsraad en de werkelijke concrete uitwerking gebeurt bij sectoriële of bedrijfs-CAO's. Vermits deze regering toch geen aandacht meer wenst te schenken aan de sociale ge-

plogenheden in dit land, aangezien deze volmachten aangewend zullen worden om in te gaan tegen de klassiek gegroeide overlegconomie in ons land, dan kan het informatierecht van de syndicale afvaardiging ook rechtstreeks door de overheid worden opgelegd.

Geachte collega's, het is mooi grote principes te verkondigen. De regering en haar meerderheid wil in feite aan alle arbeiders en bedienden wijsmaken dat ze een opvolgingsrecht zullen krijgen. Het is dus meer dan nodig dat in de bedrijven met een kleinere tewerkstelling dan 100 personeelsleden ook aan de syndicale afgevaardigde dit informatierecht wordt toegekend.

Enkele woorden nog over de overheidssector.

De jongste weken kan men geregeld in bepaalde tijdschriften lezen dat de ambtenaren bevoorrechte burgers zijn, dat ze minder hard moeten werken, zeker zijn van hun werk, en dat ze bijgevolg ook maar moeten inleveren. Maar niemand zegt dat ze reeds een inspanning hebben gedaan door de reeds ingeleverde solidariteitsbijdrage.

Dit zal wellicht tijdens de verdere bespreking van dit artikel nog duidelijker worden, maar niettemin moet toch de vraag worden gesteld of de minister van Openbaar Ambt ook geen duidelijk informatierecht moet toekennen aan de syndicale afgevaardigde bij de ambtenaren, ten einde ook hen de mogelijkheid te geven na te gaan hoe het tewerkstellingsbeleid binnen de administratieve en technische diensten wordt gevoerd.

Ik ben ervan overtuigd dat zo hetzelfde informatierecht dat de arbeider in de bedrijven heeft, aan de ambtenaren in de openbare diensten wordt toegekend, hun arbeidsmotivering zal aanscherpen. Mijnheer de Eerste minister, de arbeiders, de ambtenaren en de bedienden in dit land hebben het recht te weten wat er met de afgeroomde vrucht van hun vaak zuurverdiende centen gebeurt in het bedrijf waar ze het grootste deel van hun leven moeten doorbrengen. (*Applaus op de banken van de socialisten.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Willy De Clercq.

De heer W. De Clercq, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Mijnheer de Voorzitter, ik wens kort te antwoorden, want ik kan de uiteenzetting van de heer Seeuws niet zomaar laten voorbijgaan, al was het maar om mijn achting voor mijn collega uit te spreken en om mijn belangstelling voor een onderwerp te onderstrepen.

Ik kan hem geruststellen. Het regeerakkoord zegt inderdaad: « In het raam van een grotere doorzichtigheid van het bedrijfsbeheer zal de regering de nodige maatregelen treffen opdat de ondernemingsraden (...) naar aanleiding van de mededeling van de inlichtingen voorzien in het koninklijk besluit van 27 november 1973 over de adequate informatie beschikken inzake de resultaten van deze kostendrukking op het gebied van concurrentievermogen, werkgelegenheid, prijzen en investeringen. »

Hier wordt dus duidelijk aangetoond dat op het micro-economische vlak aan de ondernemingsraden de nodige informatie kan worden verschaft binnen het raam van het koninklijk besluit van 27 november 1973.

Dit is niet de enige informatie die zal worden verschaft. Alle belanghebbenden en in de eerste plaats degenen aan wie een inspanning zal worden gevraagd, zullen ook op het macro-economisch vlak over deze informatie kunnen beschikken, omdat via de gebruikelijke statistieken het resultaat van het matigingsbeleid zal worden medegedeeld. Dit zal dus geregeld kunnen worden gevolgd.

Wij zijn even bezorgd als de heer Seeuws en zijn vrienden opdat inderdaad aan hen die in een onderneming leven en aan wie inspanningen worden gevraagd in het belang van de onderneming, het economisch leven, de industrie en dus vooral in het belang van de tewerkgestelden zelf en van de werkgelegenheid in het algemeen, de nodige informatie zou worden verschaft. De regering heeft zich daartoe verbonden en de nodige initiatieven zullen ter zake worden genomen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Wij gaan over tot de bespreking van de amendementen op het 1°, eerste lid, van artikel 1.

De heer Wyninckx c.s. stellen volgend amendement voor:

Supprimer le 1° du premier alinéa du même article.

Het 1°, eerste lid, van hetzelfde artikel, te doen vervallen.

Het woord is aan de heer Egelmeers.

De heer Egelmeers. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, ons amendement strekt ertoe het eerste lid van het 1° te doen vervallen.

Het gaat hier duidelijk over de wettelijke en conventionele modaliteiten van de koppeling van de lonen, wedden en sociale vergoedingen aan de index van de consumptieprijzen. Wij hebben voldoen de onderstreep tijdens de bespreking van het eerste artikel dat deze procedure als het ware in dit land is geïnstitutionaliseerd op basis van de wet van 5 december 1968.

Wij zijn van oordeel dat door die volmachtenbesluiten alles op de helling wordt gezet. Daarom zouden we graag het 1° willen verwijderen. Daarbij komt nog, we hebben er trouwens op gewezen, dat, indien u die paragraaf behoudt, u voor de eerste maal in tegenpraak bent met de conventie die door België is ondertekend in het Internationaal Arbeidsbureau en die bekrachtigd werd door het Parlement, namelijk de conventie 98 met betrekking tot het recht op vereniging. Daarin zijn ook begrepen de collectieve onderhandelingen. Indien het niet mogelijk is de besprekingen in overleg te voeren, is het duidelijk dat dit een afbreuk doet aan de vrijheid om onder de sociale partners collectief te onderhandelen. De gevolgen hiervan hebben we toegelicht. De regering moet haar verantwoordelijkheid op zich nemen.

Ik kan er een derde punt aan toevoegen om ons amendement te staven. Ik meen dat ik gisteren een poging heb gedaan om duidelijk te maken dat er bezwaren zijn, volgens ons intern recht, wanneer de regering lopende collectieve arbeidsovereenkomsten geheel of gedeeltelijk zou opheffen.

Misschien ben ik niet duidelijk geweest en dan was het voor de toehoorders moeilijk te begrijpen. Indien ik wel duidelijk ben geweest, moet ik vaststellen, mijnheer de Eerste minister, dat u, noch uw regering, mij een antwoord heeft gegeven. Ik ben hier gisteren even lang als u aanwezig geweest. Ik heb met dezelfde aandacht als u naar ons hebt geluisterd, uw uiteenzetting aanhoord.

Ik herhaal dat er wettelijke bezwaren zijn wanneer de regering de lopende collectieve arbeidsovereenkomsten geheel of gedeeltelijk wil opheffen. Het is fundamenteel in dit debat, meer bepaald bij dit artikel. Het is voor ons een reden te meer om ons amendement te handhaven. (*Applaus op de socialistische banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Martens, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, het gaat hier in de eerste plaats over een essentiële bepaling van het ontwerp. Het is evident dat ik daarom de verwerping van het amendement moet vragen.

Ten tweede, wil ik herhalen wat ik daarnet heb verklaard, namelijk dat de regering niet zal raken, in strijd met wat de heer Egemeers beweert, aan het beginsel van de indexering. Maar het is wettelijk gesproken, perfect mogelijk bepaalde modaliteiten te wijzigen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Egemeers.

De heer Egemeers. — Mijnheer de Eerste minister, indien u de modaliteiten in de privé-sector wil veranderen, kunt u dat niet zonder de desbetreffende CAO te wijzigen, geheel of gedeeltelijk. Dat geldt niet voor de openbare diensten.

M. le Président. — Nous passons au vote sur l'amendement de M. Wyninckx et consorts.

Wij gaan over tot de stemming over het amendement van de heer Wyninckx c.s.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

167 membres sont présents.

167 leden zijn aanwezig.

94 votent non.

94 stemmen neen.

66 votent oui.

66 stemmen ja.

7 s'abstiennent.

7 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont vote non :

Hebben neen gestemd :

MM. Aerts, Akkermans, André, Aubecq, Bascour, Bens, Bock, Bossicart, Califice, Chabert, Claeys, Clerdent, Close, Coen, Cooreman, Cuvelier, Daems, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Bondt, C. De Clercq, R. Declercq, T. Declercq, Decléry, de

Clippele, De Cooman, Decoster, le chevalier de Donnée, De Kerpel, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Demuyter, Descamps, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Doumont, le comte du Monceau de Bergendal, Février, François, Geens, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Godinache-Lambert, Goor-Eyben, M. Gramme, Mme Hanquet, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kevers, Kuylen, Lagae, Lagneau, Lavens, Lutgen, Mainil, Mme Mayence-Goossens, M. Noerens, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pede, Edg. Peetermans, Poma, Rutten, Smeers, Sondag, Mme Staels-Dompas, MM. Tilquin, M. Toussaint, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uytendaele, Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborcht, Vandermarliere, Vandermeulen, Vandermissen, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houtte, Van Nevel, Vannieuwenhuysse, Van Rompaey, Verbist, Vermeiren, Waltniel, J. Wathélet, Weckx, Windels et Leemans.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Adriaenssens, Basecq, Belot, Boel, Canipel, Capoen, Carpels, Mme Coorens, MM. Coppens, Cudell, De Baere, de Bruyne, Decoinck, De Groeve, Dehousse, Delcroix, Delmotte, Mme De Pauw-Deveken, MM. Désir, De Smeyter, de Wasseige, Deworme, Donnay, Egemeers, Eicher, Féfir, Goossens, Grosjean, Hancké, Hiernaux, Hismans, Hoyaux, Hubin, Humblet, Jandrain, Jorissen, Mme Julians, MM. Knuts, Lagasse, Lallemand, J. Leclercq, R. Leclercq, Lepaffe, Lowis, Luyten, Mme N. Maes, MM. Matthys, S. Moureaux, Mouton, Paque, Pecriaux, J. Peetermans, W. Peeters, Mme Pétry, M. Poulain, Mme Remy-Oger, MM. Seeuws, Spitaels, Th. Toussaint, Vandenhove, Van der Elst, Van Der Niepen, Vandezande, Van In, Van Ooteghem et Vercaigne.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

Mme Jortay-Lemaire, MM. R. Maes, Royen, Trussart, Mme Van Puymbroeck, MM. Van Roye et Wyninckx.

De Voorzitter. — De heer Wyninckx c.s. stellen volgend amendement voor :

Au même 1° remplacer le premier alinéa par le texte suivant :

« 1° D'améliorer la compétitivité des entreprises par la maîtrise de tous les éléments constitutifs du prix de vente : matières premières, coût salarial, coût du capital, coût de l'énergie, coût de la publicité, marges de distribution, amortissements, réserves, bénéfices, etc. Cet effort sera réparti de manière équilibrée entre tous les éléments constitutifs du prix de vente. L'effort ainsi demandé à la population sera réparti de manière équilibrée entre toutes les catégories sociales, toujours selon le principe du respect de la capacité contributive de chacun. »

Ce train de mesures fera, dans son ensemble, l'objet d'une concertation avec les partenaires sociaux.

Rapport sera fait à ce sujet aux Chambres législatives, qui ratifieront les arrêtés. »

Hetzelfde 1°, eerste lid, te vervangen als volgt :

« 1° De concurrentiekracht van de ondernemingen verbeteren door het beheersen van alle elementen van de verkoopprijzen, grondstoffen, loonkosten, kapitaalkosten, energiekosten, publiciteitskosten, distributiemarges, afschrijvingen, reserves, winsten e.d. Deze inspanning zal evenwichtig over alle verkoopprijzelementen worden verdeeld. De hierdoor aan de bevolking gevraagde inspanning zal evenwichtig worden verdeeld over alle sociale categorieën, waarbij telkenmale van het principe « ieder volgens zijn draagkracht » zal worden uitgegaan. »

Dit pakket van maatregelen zal als een geheel worden overlegd met de sociale gesprekspartners.

De Wetgevende Kamers zullen hierover verslag krijgen en zullen de besluiten bekrachtigen. »

Het woord is aan de heer Hancké.

De heer Hancké. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, er werden in de commissie nogal wat amendementen ingediend. Een aantal daarvan hebben wij in openbare vergadering niet opnieuw overgenomen.

Het onderhavige amendement is één van de belangrijkste. In dit amendement geven wij immers onze visie weer — ik verwijs naar mijn uiteenzetting bij de bespreking van het eerste artikel — en tonen wij aan dat wij niet gewonnen zijn voor de radicale breuk in het economisch-sociaal beleid welke de regering voornemens is te veroorzaken, maar dat wij integendeel een selectieve relancepolitiek tot stand willen brengen.

In de commissie hebben wij de minister van Financiën onder-
vraagd over de redactie van de eerste paragraaf. Wij hebben opge-
merkt dat het ons verbaasde dat in de tekst van het 1° staat: «...
door het beheersen van alle elementen van hun kosten, onder meer
door een verlaging van de energieprijzen en door een tijdelijke wijzi-
ging van de wettelijke of conventionele modaliteiten van de koppeling
van de lonen, wedden en sociale vergoedingen aan de index van
de consumptieprijzen, ...»

De minister van Financiën heeft toen geantwoord dat deze be-
heersing van de kosten niet beperkt was tot deze twee factoren aan-
gehaald in paragraaf 1 en dat integendeel alle elementen van de kos-
ten aan bod zouden komen op een wijze die hij «gelijktijdig» en
«gelijkmatig» heeft genoemd.

Op de vraag waarom er dan zo nadrukkelijk verwezen is naar het
beheersen van de energiekosten en het raken aan de indexkoppeling is
geen antwoord gekomen. Dat zou daar bij wijze van voorbeeld zijn
ingelast.

De heer De Bondt. — Op pagina 61 van het verslag staat dat de
minister u heeft verwezen naar bladzijde 3 van het regeerakkoord.

De heer Wyninckx. — Het is de regering die moet antwoorden.

De heer Hancké. — Ten eerste, de heer De Bondt lijdt aan ver-
warring van functies.

Ten tweede, u hoeft de toelichting van de minister van Financiën
bij de uiteenzetting ter zake in de commissie voor de Financiën
maar na te lezen om te weten dat hij inderdaad gezegd heeft: alle
elementen van de bedrijfskosten komen op gelijke wijze, gelijkmatig
en gelijktijdig in aanmerking. Hij heeft niet geantwoord op de vraag
waarom precies deze twee factoren daar dan uit werden gelicht.

Het ligt voor de hand dat, wil men vermijden dat precies de ene-
gekosten en de indexkoppeling de inzet zouden worden van deze
paragraaf 1, een verduidelijking moet worden aangebracht die dan
betrekking heeft op vier punten. Ik vind die bijzonder belangrijk en
ik leg ze aan de aandacht van de Senaat voor.

Ten eerste, de redactie van dit amendement is zo opgevat dat alle
kostprijsselementen hier expliciet op een gelijkmatige en op een ge-
lijktijdige wijze onder controle worden gesteld, onder de beheersing
die de regering beweert na te streven.

Wij verwijzen daarbij ook naar bijlage 2 van het verslag van de
Kamer, waarin een overzicht wordt gegeven van alle kosten in een
bedrijf. Hier worden ongeveer dertig factoren opgesomd.

Ten tweede, vinden wij dat de breedste schouders ook de zwaar-
ste lasten moeten dragen. Er moet niet alleen een spreiding gebeuren
over alle bedrijfskosten, maar ook over alle geleidingen van de be-
volking.

Ten derde, wil de regering de overlegprocedure reduceren tot lou-
tere consultaties en adviezen, die zij gebeurlijk naast zich kan leg-
gen. Ook dit pakket van maatregelen moet ons inziens als een ge-
heel worden overlegd met de sociale gesprekspartners.

Ten vierde, vragen wij dat de regering verslag zou uitbrengen aan
het Parlement over de wijze waarop zij de beheersing zal realiseren.
Het Parlement moet deze maatregelen bekrachtigen.

Deze vier punten beantwoorden aan het beleid dat wij ter zake
voortaan, maar dat niet verenigbaar is met wat de regering ter zake
heeft aangekondigd. (*Applaus op de socialistische banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Wyninckx.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, ten einde de werk-
zaamheden niet nutteloos te laten aanslepen, hebben wij onze amen-
dementen tijdig ingediend. Zij konden aldus in gedrukte vorm ter
beschikking worden gesteld van alle leden van het Parlement en van
de regering. Dit is een goede werkwijze. Ik vraag derhalve dat ten
minste de leden van de regering onze amendementen zouden volgen
zoals wij ze hebben ingediend. Zoniet heeft ons voorbereidend werk
geen enkele zin. De andere fracties zouden er trouwens goed aan
doen deze methode te volgen. Het versnelt de parlementaire proce-
dure.

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Willy De
Clercq.

De heer W. De Clercq, Vice-Eerste minister en minister van Fi-
nanciën en Buitenlandse Handel. — Mijnheer de Voorzitter, dames
en heren, de regering wenst vanzelfsprekend alle kostprijsselementen
te drukken. Wij hebben dit reeds eerder gezegd. Indien men echter
alle kostprijsselementen in de wetteksten wil opsommen, dan zou men
dertig tot veertig elementen, en misschien nog meer, moeten vermel-

den. Men zou bovendien niet eens de absolute zekerheid hebben
volledig te zijn.

Wanneer wij in dit artikel «onder meer» spreken over de energie-
kosten en de wijziging van de indexmodaliteiten — het principe van
het indexcijfer blijft behouden —, betekent dit niet dat wij ons uit-
sluitend op deze twee elementen zullen concentreren. Wij bedoelen
hiermee dat onder meer deze twee elementen, maar niet alleen deze
twee elementen, van overwegend belang zijn voor de beheersing van
de kostprijs, naast de fiscale druk, de financiële lasten, de loonlas-
ten, de energielasten, en vele andere.

In artikel 2 worden trouwens een reeks fiscale maatregelen vast-
gelegd, die op hun beurt moeten bijdragen tot het drukken van de
fiscale en de financiële lasten. De energiekosten en de loonkosten,
waarvan sprake in artikel 1, en de financiële en de fiscale lasten,
waarover wordt gehandeld in artikel 2, vormen vier belangrijke
componenten van de produktiekosten, die wij in aanmerking willen
nemen en willen drukken. Dit strookt volkomen met de verklarin-
gen in het regeerakkoord ter zake.

Dat bij de uitvoering van deze politiek rekening zal worden ge-
houden met het principe dat de zwaarste lasten dienen te worden
gedragen door de breedste schouders, is niet alleen een rethorische
verklaring of een sociaal gemotiveerde ontboezeming, maar blijkt
zeer duidelijk uit het feit, enerzijds, dat wat betreft de lonen uit-
drukkelijk wordt gezegd dat niet wordt geraakt aan de minimumlon-
nen vermeld in de CAO nr. 23, en anderzijds, dat wat de sociale
vergoedingen betreft — zoals de Eerste minister er nog enkele ogen-
blikken geleden heeft aan herinnerd — naargelang van de omstan-
digheden, de sectoren en de categorieën, verschillende minimum-
drempels door de regering zullen worden vastgelegd, steeds met de-
zelfde bekommernis voor ogen dat men niet mag raken aan de
koopkracht van de zwaksten.

Ten aanzien van het overleg kan ik zeer kort gaan, gezien de ex-
plicitie verklaring van de Eerste minister daarstraks maar ook reeds
vroeger afgelegd in verband met het feit welke vormen dit overleg
zal aannemen, welke de waarborgen zijn voor een degelijk overleg,
maar ook wat de bekommernis is van de regering om na een open,
loyaal en concreet debat tot beslissingen over te gaan.

Waarom dit land een dringende behoefte heeft, is overleg mis-
schien, maar beslissingen in ieder geval. Dat is de regering dan ook
van zins te doen, weliswaar na het noodzakelijk overleg.

De heer Wyninckx. — Onder meer beslissingen na overleg!

M. le Président. — La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — M. le ministre a fait une petite erreur en
parlant du coût de l'énergie. Dans le texte il est question du prix de
l'énergie, ce qui n'est pas tout à fait la même chose.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van In.

De heer Van In. — Mijnheer de Voorzitter, ten einde het debat te
verkorten, wens ik een verklaring vóór de stemming in verband met
dit amendement en terzelfder tijd de houding van onze groep ten
opzichte van andere amendementen af te leggen.

Wij hebben beslist dat elk amendement dat tot doel heeft onze
instellingen te eerbiedigen, de macht van de uitvoerende instanties
tot haar waar proporties terug te brengen en de vraag om volmach-
ten te beperken, onze steun verdient.

Wanneer echter amendementen van die aard zouden zijn dat de
volmachten of de vraag om volmachten worden uitgebreid of dat
omslachtige en zware gegevens aan de teksten worden toegevoegd,
ofwel dat verwarring wordt gesticht in de voorgelegde teksten zelf,
heeft onze fractie beslist zich te onthouden. Dit geldt voor het thans
voorgelegd amendement.

M. le Président. — Nous passons au vote sur l'amendement de
M. Wyninckx et consorts.

Wij gaan over tot de stemming over het amendement van de heer
Wyninckx c.s.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

165 membres sont présents.

165 leden zijn aanwezig.

93 votent non.

93 stemmen neen.

55 votent oui.

55 stemmen ja.

17 s'abstiennent.

17 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.
Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Aerts, Akkermans, André, Aubecq, Bascour, Bens, Bock, Bossicart, Califice, Chabert, Claeys, Clerdent, Close, Coen, Cooreman, Cuvelier, Daems, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Bondt, C. De Clercq, R. Declercq, T. Declercq, Decléty, de Clippele, De Cooman, Decoster, le chevalier de Donnée, De Kerpel, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Demuyter, Descamps, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Doumont, le comte du Monceau de Bergendal, Février, François, Geens, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Godinache-Lambert, Goor-Eyben, M. Gramme, Mme Hanquet, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kevers, Kuylen, Lagae, Lagneau, Lavens, Lutgen, Mainil, Mme Mayence-Goossens, M. Noerens, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pede, Poma, Rutten, Smeers, Sondag, Mme Staels-Dompas, MM. Tilquin, M. Toussaint, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uyttendaele, Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborght, Vandermarliere, Vandermeulen, Vandersmissen, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houtte, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Verbiest, Vermeiren, Waltniel, J. Wathelet, Weckx, Windels et Leemans.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Adriaenssens, Basecq, Belot, Boel, Canipel, Carpels, Mme Coorens, MM. Coppens, Cudell, De Baere, Deconinck, De Groeve, Dehousse, Delcroix, Delmotte, Mme De Pauw-Deveen, MM. Désir, De Smeyster, de Wasseige, Deworme, Donnay, Egelmeers, Eicher, Férrir, Goossens, Grosjean, Hancké, Hiernaux, Hismans, Hoyaux, Hubin, Humblot, Jandrain, Mme Julliams, MM. Knuts, Lagasse, Lallemand, J. Leclercq, R. Leclercq, Lepaffe, Matthys, S. Moureaux, Mouton, Paque, Pecriaux, J. Peetermans, Mme Pétry, M. Poulain, Mme Remy-Oger, MM. Seeuws, Spitaels, Th. Toussaint, Vandenhoove, Van Der Niepen et Vercaigne.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

MM. Capoen, de Bruyne, Mme Jortay-Lemaire, MM. Lowis, Luyten, Mme N. Maes, MM. R. Maes, W. Peeters, Royen, Trussart, Van der Elst, Vandezande, Van In, Van Ooteghem, Mme Van Puymbroeck, MM. Van Roye et Wyninckx.

M. le Président. — Mesdames, messieurs, je vous propose de terminer ici nos travaux pour aujourd'hui.

Il nous reste, en effet, encore à examiner une vingtaine d'amendements au 1° de l'article premier et leur discussion nous mènerait jusqu'aux environs de 20 h 30. (*Assentiment.*)

Ik stel voor dat wij elkaar hier morgenochtend met ijver stipt te 10 uur terugzien. Wij zullen dan de bespreking van de amendementen bij 1° van artikel 1 hervatten.

INTERPELLATIE — INTERPELLATION

Verzoek — Demande

De Voorzitter. — De heer Vandezande wenst de heer Coens, minister van Onderwijs, te interpellieren over « een instituut van niet-universitair hoger onderwijs te Antwerpen ».

M. Vandezande désire interpellier M. Coens, ministre de l'Éducation nationale, sur « un institut d'enseignement supérieur non universitaire à Anvers ».

De datum van die interpellatie zal later worden bepaald.

La date de cette interpellation sera fixée ultérieurement.

VOORSTEL — PROPOSITION

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De heer Jorissen heeft ingediend een voorstel tot wijziging van het reglement van de Senaat.

M. Jorissen a déposé une proposition de modification du règlement du Sénat.

Dit voorstel zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Cette proposition sera traduite, imprimée et distribuée.

— Verwezen naar de commissie voor het Reglement.

Renvoi à la commission du Règlement.

VOORSTELLEN VAN WET — PROPOSITIONS DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De volgende voorstellen van wet werden ingediend :

1° Door de heer Hancké, tot oprichting van een Hoge Raad voor gezondheidsethiek en deontologie;

Les propositions de loi ci-après ont été déposées :

1° Par M. Hancké, portant création d'un Conseil supérieur de l'éthique et de la déontologie des soins de santé;

2° Door de heren Egelmeers en Deconinck, tot wijziging van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten;

2° Par MM. Egelmeers et Deconinck, modifiant la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail;

3° Door de heer Houben :

a) Tot wijziging van artikel 165 van het koninklijk besluit van 4 november 1963 tot uitvoering van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering;

b) Tot wijziging van het koninklijk besluit van 4 november 1963, tot uitvoering van de wet van 9 augustus 1963, tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering;

3° Par M. Houben :

a) Modifiant l'article 165 de l'arrêté royal du 4 novembre 1963 portant exécution de la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité;

b) Modifiant l'arrêté royal du 4 novembre 1963, portant exécution de la loi du 9 août 1963, instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité;

4° Door de heren Houben en Egelmeers, tot wijziging van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering;

4° Par MM. Houben et Egelmeers, modifiant la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité;

5° Door de heer Egelmeers, tot wijziging van de arbeidsongevalwet van 10 april 1971;

5° Par M. Egelmeers, modifiant la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail;

6° Door de heren Egelmeers en Coppens :

a) Tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 februari 1975 houdende statuut van vergoeding ten gunste van de Belgische militairen die tussen de verschillende fasen van de mobilisatie van 1939-1940 dienst hebben volbracht;

b) Tot wijziging van de wet van 1 maart 1922 op de vereniging van gemeenten tot nut van het algemeen.

6° Par MM. Egelmeers et Coppens :

a) Modifiant l'arrêté royal du 20 février 1975 portant statut de réparation en faveur des militaires belges qui ont effectué du service au cours des différentes phases de la mobilisation de 1939-1940;

b) Modifiant la loi du 1er mars 1922 relative à l'association de communes dans un but d'utilité publique.

Deze voorstellen van wet zullen worden gedrukt en rondgedeeld.

Ces propositions de loi seront imprimées et distribuées.

Er zal later over hun inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur leur prise en considération.

Le Sénat se réunira demain, lundi 1er février 1982, à 10 et 14 heures.

De Senaat vergadert opnieuw morgen, maandag 1 februari 1982, te 10 en 14 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 18 h 05 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 18 u. 05 m.)

308